

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2024/25: MJU2

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2025 inom utgiftsområde 23, som uppgår till ca 22 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:1 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

17 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Budgetprocessen i riksdagen	4
Betänkandets disposition	5
Utskottets överväganden.....	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23	6
Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden	14
Statens budget inom utgiftsområde 23	18
Särskilda yttranden	40
1. Statens budget inom utgiftsområde 23 (S).....	40
2. Statens budget inom utgiftsområde 23 (V)	43
3. Statens budget inom utgiftsområde 23 (C)	49
4. Statens budget inom utgiftsområde 23 (MP)	51
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	60
Propositionen	60
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	60
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	63
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	65

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 23

a) Anslagen för 2025

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:1 utgiftsområde 23 punkt 1 och avslår motionerna

2024/25:1939 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2024/25:2153 av Helena Lindahl m.fl. (C),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 163, 165, 169 och 170,

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 26 och 31,

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 46.1,

2024/25:3046 av Emma Nohrén m.fl. (MP),

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 7, 8 och 16,

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 1 och 3 samt

2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:1 utgiftsområde 23 punkt 2.

Stockholm den 5 december 2024

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP)*, Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Säterberg (S)*, John Widegren (M), Joakim Järrebring (S)*, Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S)*, Helena Storckenfeldt (M), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S)*, Marlène Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V)*, Stina Larsson (C)*, Victoria Tiblom (SD), Elin Nilsson (L), Sofia Skönnbrink (S)* och Magnus Oscarsson (KD).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2024/25:1 i de delar som gäller utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och 17 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2025 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2025 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till 21 697 804 000 kronor (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49).

I detta betänkande föreslår miljö- och jordbruksutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning och de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 23 behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 23.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Propositionen

Mål för utgiftsområdet och resultatområdena

Riksdagen har beslutat om följande mål för utgiftsområde 23: Insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart (prop. 2014/15:1, bet. 2014/15: MJU2, rskr. 2014/15:88).

Inom utgiftsområdet har riksdagen även beslutat om mål för följande fyra resultatområden:

En sammanhållen landsbygdspolitik

Det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18: NU19, rskr. 2017/18:360).

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Det övergripande målet för livsmedelskedjan är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17: MJU23, rskr. 2016/17:338). Utöver det övergripande målet har riksdagen inom resultatområdet beslutat om delmål för livsmedelsstrategins tre strategiska områden enligt följande:

Regler och villkor

Utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar, detta genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Konsument och marknad

Konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Kunskap och innovation

Stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

Skog

När det gäller skogspolitiken har riksdagen beslutat om två jämställda mål, ett produktionsmål och ett miljömål (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252 och prop. 2007/08:108, bet. 2007/08: MJU18, rskr. 2007/08:244). Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

De samiska näringarna

Det övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01: MJU2, rskr. 2000/01:86).

Övrigt mål och resultatområde av betydelse för målen inom utgiftsområde 23

Utöver de mål som redovisats ovan har riksdagen beslutat om övergripande mål för totalförsvaret inklusive civilt försvar (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Livsmedels- och dricksvattenförsörjningen berörs av det civila försvarets mål om förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning.

Resultatredovisning och regeringens bedömning av målpuppfyllelsen

En sammanhållen landsbygdspolitik

De tre resultatindikatorer som regeringen använder är inrikes flyttnetto och befolkning, tillgång till fast bredband eller fiber i absoluta närheten samt tillgänglighet till dagligvarubutik, drivmedelsstation och grundskola.

När det gäller resultat och målpuppfyllelse redovisar regeringen följande utvecklingstendenser när det gäller de tre centrala indikatorerna. I fråga om inrikes flyttnetto har trenden med förändrade flyttmönster i samband med pandemin nu brutits; storstadskommunerna, undantaget Stockholm, hade under 2023 ett positivt inrikes flyttnetto. En trend som däremot har förstärkts är det negativa flyttnettot för både glesa och mycket glesa landsbygdskommuner; under 2023 hade många kommuner en negativ befolkningsutveckling totalt.

Regeringen redovisar vidare att utbyggnaden av snabbt bredband sker över hela landet med störst ökning i landsbygdskommunerna. Tillgången för de tätortsnära landsbygdskommunerna och de glesa landsbygdskommunerna är nu över 96 procent. Vidare redovisar regeringen att tillgängligheten till service stabiliserades något i landsbygdskommunerna under perioden 2013–2023, bl.a. till följd av en viss ökning i antalet dagligvarubutiker. Alla kommuntyper har haft en positiv eller oförändrad utveckling när det gäller tillgänglighet till drivmedelsstationer, medan tillgängligheten till grundskolor har minskat något i samtliga kommuntyper utom storstadskommuner och de glesa blandade kommunerna.

Mot bakgrund av resultatredovisningen ovan är det regeringens samlade bedömning att målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken delvis har uppnåtts genom insatser inom utgiftsområde 23. Enligt regeringen har även insatser inom andra utgiftsområden bidragit. Sammantaget anser regeringen därmed att insatserna har bidragit till en hållbar utveckling som stärker konkurrenskraften och robustheten samt gör det än mer attraktivt att bo, leva och verka i hela landet.

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

De tre resultatindikatorer som regeringen bedömt som centrala för att följa livsmedelskedjans utveckling är nettomarginal i livsmedelssektorn, förädlingsvärde i livsmedelssektorn samt antal sysselsatta i livsmedelssektorn.

När det gäller nettomarginal i livsmedelssektorn redovisar regeringen att primärproduktionen var det enda ledet i livsmedelskedjan vars nettomarginal ökade mellan 2021 och 2022. Förädlingsvärdet för livsmedelskedjan totalt sett uppgick enligt regeringen till drygt 202 miljarder kronor 2021, vilket är 4 procent högre än 2016. Livsmedelskedjan hade därmed en svagare tillväxt mellan 2016 och 2020 (4 procent) än näringslivet totalt (14 procent). Avslutningsvis redovisar regeringen att antalet sysselsatta i livsmedelskedjans sektorer ökade mellan 2021 och 2022. Ökningen härrör sig främst från restaurangledet, men även inom handel med livsmedel samt livsmedels- och dryckesvarutillverkningen ökade antalet sysselsatta 2022.

Under rubriken Regeringens bedömning av målpuppfyllelsen för detta resultatområde inleder regeringen med att beskriva situationen för livsmedelskedjan på ett övergripande plan och pekar på ett antal utmaningar: stora kostnadsökningar på råvaror och insatsvaror, hög inflation och stigande räntor, höga energikostnader, ökade kostnader för insatsvaror och lägre lönsamhet till följd av den svaga kronkursen samt ökade livsmedelspriser och vikande köpkraft hos konsumenterna. Vidare anför regeringen att den ser ett behov av att fortsätta att vidareutveckla den nationella livsmedelsstrategin för att stärka lönsamhet och konkurrenskraft i livsmedelskedjan.

När det gäller det strategiska området Regler och villkor beskriver regeringen utvecklingen och ger uttryck för vissa bedömningar under olika avsnitt som handlar om

- primärproduktionens utveckling
- den gemensamma jordbrukspolitiken
- kontroll av livsmedel och foder
- djurhälsoläget
- djurskyddskontrollverksamheten och arbetet med 3R-frågor
- fiskeripolitik och vattenbruk
- jakt och viltförvaltning.

När det gäller det strategiska området Konsument och marknad beskriver regeringen utvecklingen och ger uttryck för vissa bedömningar under olika avsnitt som handlar om

- livsmedelsindustrin och livsmedelsexport
- förtroendet för svenska livsmedel
- produktionen av ekologiska livsmedel
- restaurangnäringens rörelsemarginal.

När det gäller det strategiska området Kunskap och innovation bedömer regeringen att de redovisade insatserna inom området har bidragit till att uppfylla dels det övergripande målet för utgiftsområdet, dels målet för detta strategiska område.

Skog

För att redovisa resultat och bedöma hur utvecklingen i skogen bidrar till målet för utgiftsområdet och skogspolitikens två jämställda mål använder regeringen följande centrala indikatorer:

- tillväxt, avverkning och skogsbruksåtgärder
- skog och vilt i balans
- skydd mot skadeinsekter m.m.
- miljöhänsyn i skogsbruket
- skydd och bevarande av skogsmark
- skogsbrukets klimatnytta.

Regeringen redovisar bl.a. att den totala tillväxten av skogsbiomassa, inklusive tillväxt på mark undantagen från virkesproduktion, har ökat under flera decennier. Sedan omkring 2015 har dock volymen skogsbiomassa ökat i en långsammare takt än tidigare. Bruttoavverkningen uppgick 2023 till ca 89,6 miljoner skogskubikmeter (m³sk), vilket är en minskning med ca 6 procent jämfört med 2022. Under de fem senaste avverkningssäsongerna föryngringsavverkades i genomsnitt ca 240 000 hektar årligen. Plantering är den vanligaste föryngringsformen. Regeringen framhåller vidare att det finns en fortsatt hög efterfrågan på svenska sågade trävaror i Europa och på den globala marknaden, bl.a. till följd av att stora exportvolymerna från Ryssland och Belarus har ersatts av sågade trävaror från västeuropeiska producenter.

När det gäller skog och vilt i balans redovisar regeringen en fortsatt hög skadesituation, särskilt i södra Sverige. I landet som helhet har nivån ökat från 10 till 11 procent, att jämföras med det av myndigheterna framtagna målet

5 procent för tolerabel skadesituation. En fortsatt trend är att rönn, sälg, asp och ek har svårt att växa upp till fullstora träd vid mer än 90 procent av de inventerade ytorna. För skogsbruket är viltbete den enskilt största skadeorsaken.

När det gäller skydd mot skadeinsekter framhåller regeringen att granbarkborren fortfarande orsakar stora skogsskador. Under 2023 halverades dock skadorna för andra året i rad. Totalt har drygt 34 miljoner m³sk dödats av granbarkborre efter utbrottet 2018, varav 2,4 miljoner m³sk under 2023.

Regeringen anför vidare att miljöhänsyn varierar mycket mellan olika avverkningsobjekt. I medeltal lämnas knappt 9 procent av den avverkningsanmälda arealen som miljöhänsyn vid förnygringsavverkning. Den totala mängden död ved på produktiv skogsmark har dock ökat markant: Sedan Riksskogstaxeringen började inventera all död ved i mitten av 1990-talet har mängden död ved utanför formellt skyddade områden ökat med 68 procent. Mängden död ved i skogslandskapet är ett nyckelmått för att bedöma förutsättningar för biologisk mångfald.

När det gäller skydd och bevarande av skogsmark framhåller regeringen att 26,8 procent av skogsmarken 2023 var undantagen skogsbruk för virkesproduktion, vilket gynnar växt och djurliv. Under 2023 var nybildandet av biotopskydd det lägsta sedan 1998.

Vidare redovisar regeringen att det svenska skogsbruket bidrar till betydande klimatnytta genom nettoupptag av koldioxid i skog, mark och träprodukter och genom att skogsprodukter, restprodukter och avfall från skogsbruk och skogsindustri används som förnybara material och bioenergi och ersätter fossila alternativ. Regeringen hänvisar bl.a. till Naturvårdsverkets redovisning av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning som visar att skog och skogsmark samt träprodukter hade ett nettoupptag 2022 på drygt 47 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket är i nivå med 2021 och omkring 10 miljoner ton koldioxidekvivalenter lägre än 1990.

Regeringen redovisar sin bedömning av måluppfyllelsen för respektive indikator. Regeringen anför bl.a. att den miljöhänsyn som tas i samband med skogsbruksåtgärder bidrar till att uppnå miljökvalitetsmålet Levande skogar.

De samiska näringarna

Den centrala bedömningsgrunden för att redovisa och bedöma resultaten för resultatområdet är renbruksplanernas användning. Vidare används ett antal kompletterande indikatorer, nämligen vinterrenhjordens antal, årets slakt, prisutveckling för renkött och bedömning av rovdjursskador.

Regeringen redovisar att det finns 33 fjällsamebyar och 10 skogssamebyar samt 8 koncessionssamebyar där renskötsel bedrivs med särskilt tillstånd. Därmed finns det totalt 51 samebyar i Sverige. För att utveckla bilden av rennäringens markanvändning har Sametinget gjort ytterligare insatser för att utveckla renbruksplanernas funktionalitet utifrån att data- och samhällsplaneringsunderlag ska kunna nås genom digitala visnings- och nedladdningstjänster. Vinterrenhjordens storlek fortsätter att minska, och enligt regeringen

kan detta bl.a. bero på betestillgång, rovdjursförekomst och ökat antal intrång av andra verksamheter i renbetesland.

När det gäller regeringens bedömning av måluppfyllelsen för resultatområdet anför regeringen bl.a. att det, för att kunna verka för en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar, finns behov av en bättre överblick av tillgången på betesområden som är lämpliga för rennäringen. Vidare bedömer regeringen att utvecklingen av såväl renbruksplanerna som förvaltningsverktyget för att uppnå toleransnivån för skador inom rennäringen orsakade av stora rovdjur är av stor betydelse och kan ge bättre förutsättningar att hantera negativa effekter på renskötseln.

Utskottets bedömning

Bakgrund

Miljö- och jordbruksutskottet har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2025 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Analysen har liksom tidigare år fokuserat på resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation. Utgångspunkten för utskottets uppföljning är budgetlagens krav på regeringens resultatredovisningar och de önskemål om förbättringar av resultatredovisningarna som utskottet tidigare har framfört.

En ytterligare utgångspunkt för utskottets bedömning är betydelsen av att riksdagen i sin beredning av statens budget kan följa en effektkedja som kopplar mål till verksamhet, dvs. de samlade åtgärderna, till resultat för att utifrån det kunna bedöma hur verksamheten bidrar till att nå de mål som riksdagen har beslutat om (se bet. 2005/06:KU21). För att fullgöra denna uppgift behöver regeringens resultatredovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel har använts och vilken effekt åtgärderna har fått. Utskottet ser möjlighet till vissa förbättringar i detta avseende.

Resultatredovisningens omfattning och disposition

Först och främst ser utskottet möjlighet att förbättra resultatredovisningens omfattning och disposition. Resultatredovisningen är ett värdefullt kunskapsunderlag för utskottets beredning av statens budget såväl som för utskottsarbetet i övrigt. Det är därför viktigt att redovisningen är specifik och koncis. Utskottet anser att regeringen i redovisningen, framför allt när det gäller avsnittet Regler och villkor, i viss utsträckning blandar beskrivningen av insatser och resultat och deras effekter med beskrivningen av rådande förutsättningar för åtgärdsarbetet. Utskottet anser att flera av de uppgifter som lämnas inte på ett tillräckligt tydligt sätt kopplar till måluppfyllelsen utan snarare är en redogörelse för förutsättningarna för att vidta åtgärder för att nå

målet. Ett exempel är beskrivningen av genomförandet av EU:s nya dricksvattendirektiv som enligt utskottet inte kan sägas vara ett resultat utan snarare en beskrivning av gällande rätt. Utskottet ser starka skäl att renodla resultatredovisningen och koncentrera den till just redovisning av resultat, resultatens effekt och bidrag till måloppfyllelsen. Beskrivningar av förutsättningarna för att nå de uppsatta målen, t.ex. information om omvärldsläget, är inte vare sig nödvändiga eller informativa för att koppla samman åtgärdernas effekt med måloppfyllelsen. Utskottet ser likaså starka skäl att hålla isär avsnitten Resultatredovisning och Politikens inriktning. I det senare tar utskottet gärna del av regeringens analys av förutsättningarna för den statliga verksamheten och sambandet mellan redovisade resultat och förslag på ytterligare åtgärder.

Utskottet vill också påpeka att resultatredovisningens omfattning skiljer sig kraftigt åt mellan de olika strategiska områdena, bl.a. antalet indikatorer och bedömningsgrunder. Som nämns ovan lämnar regeringen en synnerligen omfattande resultatredovisning för området Regler och villkor, där regeringen identifierat drygt 40 kompletterande indikatorer. Resultaten för de övriga två strategiska områdena redovisas på ett mycket mer koncist och stringent sätt. Utskottet efterlyser en större balans i resultatredovisningens utformning i denna del.

Enligt utskottet skulle det även vara värdefullt om redovisningen strukturerades på ett mer likartat sätt med en enhetlig och jämförbar rubriksättning mellan avsnitten Resultatredovisning och Regeringens bedömning av måloppfyllelsen. En sådan struktur skulle göra det lättare för läsaren att koppla de redovisade resultaten och deras effekter till regeringens bedömning av måloppfyllelsen.

Behovet av indikatorer för området Stärkt beredskap och civilt försvar

Även detta år ser utskottet det som problematiskt att det saknas indikatorer för området Stärkt krisberedskap och civilt försvar inom livsmedels- och dricksvattenområdet. Utskottet noterar att regeringen varken motiverar eller problematiserar avsaknaden av indikatorer. Regeringen lämnar inte heller någon information om när indikatorer förväntas vara på plats. Samtidigt föreslår regeringen en mycket betydande satsning på området för att finansiera de åtgärder som regeringen ser som nödvändiga för att uppnå målet. En resultatredovisning utan indikatorer förtar mycket av utskottets, och i förlängningen riksdagens, möjlighet att följa effektkedjan från mål till verksamhet till måloppfyllelse. Avsaknaden av indikatorer gör det också svårt att skilja redovisningen av åtgärder och deras effekt från överväganden om den politiska inriktningen.

I likhet med föregående år anser utskottet att regeringen därför bör prioritera att ta fram resultatindikatorer. Utskottet vill i sammanhanget påminna om vikten av långsiktighet vid framtagandet av indikatorer för att i möjligaste mån säkerställa att dessa kan följas under en längre tid.

Regeringens sammantagna bedömning av måluppfyllelsen

Utskottet är medvetet om att de mål som formulerats inom ramen för resultatområdet är av olika karaktär och därmed är mät- och uppföljningsbara i olika grad. Utskottet har också förståelse för svårigheterna att bedöma måluppfyllelsen för ett komplext och tvärsektoriellt område som livsmedelskedjans konkurrenskraft och hållbarhet. Inte desto mindre önskar utskottet framföra följande förslag till förbättringar i denna del.

Utskottet vill framför allt se att regeringen lämnar en uttrycklig analys av måluppfyllelsen för resultatområdet som sådant, dvs. på områdesnivå. Utskottet uppfattar inte att regeringen lämnar någon bedömning av måluppfyllelsen på aggregerad nivå i årets redovisning. Regeringen gör en mer eller mindre uttrycklig bedömning av uppfyllelsen av vissa mål under de strategiska områdena Konsument och marknad och Kunskap och innovation, samt, i viss begränsad utsträckning, under området Regler och villkor. Utskottet konstaterar att regeringen inte heller lämnar någon bedömning av måluppfyllelsen när det gäller stärkt civilt försvar och krisberedskap, vilket delvis kan härledas till avsaknaden av indikatorer. I stället gör regeringen en bedömning av den framtida förmågan att vidta åtgärder för att nå målet, vilket enligt utskottet är något annat än vad rubriken antyder.

Utskottet ser därför skäl att framhålla behovet av dels en utförligare bedömning av måluppfyllelsen, dels en tydligare och mer systematisk genomgång av hur de tre centrala indikatorerna kopplar till måluppfyllelsen. Utskottet förutsätter att de centrala resultatindikatorerna för resultatområdet valts ut just eftersom de möjliggör bedömningar av verksamhetens resultat och bidrag till måluppfyllelsen. Även om indikatorerna endast visar en begränsad del av regeringens arbete ser utskottet ett värde i att regeringens redovisning av resultat såväl som bedömning av måluppfyllelsen i större utsträckning koncentreras till resultatindikatorerna. Utskottet har också tidigare anfört att regeringen refererar till indikatorerna i alltför låg utsträckning, inte minst när det gäller de tre centrala indikatorerna för livsmedelskedjan. Även om utskottet ser en viss förbättring på denna punkt redovisas ett antal åtgärder som är svåra att härleda till respektive indikator och, i förlängningen, till det övergripande målet.

Avslutande kommentar

Avslutningsvis vill utskottet framhålla betydelsen av regeringens samlade insatser för att utveckla resultatstyrningen och därigenom riksdagens möjlighet att följa verksamhetens effekt och bidrag till att uppnå de mål som riksdagen beslutat om. Som utskottet anfört tidigare har resultatredovisningen förbättrats under senare år, vilket utskottet givetvis ser mycket positivt på. Inte desto mindre ser utskottet behov av att fortsätta utvecklingsarbetet. Det vore t.ex. värdefullt om regeringen redovisade sin syn på arbetet med att utveckla den ekonomiska styrningen inom utgiftsområdet och vilka möjligheter till förbättring regeringen identifierat. Utskottet ser positivt på det löpande

utvecklings- och erfarenhetsutbytet mellan företrädare för regeringen och miljö- och jordbruksutskottet för att utveckla resultatredovisningen. Utskottet bedömer att dialogen är konstruktiv för regeringens såväl som riksdagens arbete med resultatredovisningen och att den ökar förståelsen för respektive parts ansvar och förutsättningar i denna del. Utskottet välkomnar att även regeringen avser att fortsätta denna dialog.

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden

Propositionen

I budgetpropositionen för 2025 redovisar regeringen när det gäller utgiftsområde 23 hur den har behandlat sex tillkännagivanden som miljö- och jordbruksutskottet har föreslagit.

Tilkännagivande om ett globalt avtal om antibiotikaanvändning

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om ett globalt avtal om antibiotikaanvändning (bet. 2021/22: MJU22 punkt 35, rskr. 2021/22:263). Av tillkännagivandet följer att Sverige behöver arbeta än mer aktivt på ett globalt plan för att motverka antibiotikaresistens och för att etablera ett globalt avtal, regelverk eller liknande för att begränsa användningen av antibiotika.

Regeringen redovisar att ett högnivåmöte om antimikrobiell resistens (AMR) ska äga rum i FN:s generalförsamling i september 2024. En ny politisk deklARATION väntas antas som ersättning för 2016 års deklARATION, och ambitionen är att konkreta mål ska fastställas. Sverige har bidragit aktivt till att ta fram deklARATIONEN. Det svenska arbetet leds av Sveriges AMR-ambassadör och en svensk handlingslinje och det har tagits fram en inriktning för internationellt påverkansarbete inför detta möte. I andra internationella forum har Sverige kommit med inspel till framtagandet av denna deklARATION. Till exempel har förhandlingar pågått inom ramen för Världshälsoorganisationen (WHO) om ett globalt pandemifördrag och Sverige har varit drivande för att AMR ska ingå och att One Health-principen, som innebär att hänsyn tas till människor, djur och den miljö de lever i, ska tillämpas.

Regeringen bidrar i flera andra forum inom EU samt på global och nordisk nivå till det långsiktiga arbetet mot utvecklingen och spridningen av antibiotikaresistens. Under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd 2023 var antibiotikaresistens ett genomgående tema och flera aktiviteter med bäring på det globala AMR-arbetet genomfördes. Inom ramen för samarbetet i Nordiska ministerrådet leder Sverige genom Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) ett flerårigt kapacitetsbyggande projekt, Baltohop, kopplat till AMR i de baltiska länderna.

Regeringen redovisar även att Utredningen om en effektivisering och utveckling av Sveriges arbete för ansvarsfull och minskad antibiotikaanvändning i djurhållningen globalt lämnade sitt betänkande Friska djur behöver inte antibiotika – bättre verkan genom internationell påverkan (SOU 2022:43) till regeringen 2022. Utredningen konstaterade att Sverige redan i dag arbetar aktivt inom flera olika globala processer och är ett land som i hög grad påverkar det globala arbetet.

Regeringen anser mot bakgrund av de redovisade förhållandena och åtgärderna att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om förenklade regler för distribution och försäljning av viltkött

Riksdagen har uppmanat regeringen att vidta åtgärder för att förenkla regler för distribution och försäljning av viltkött (bet. 2016/17:MJU23 punkt 23, rskr. 2016/17:338).

Regeringen framhåller att Livsmedelsverket 2019 redovisade ett uppdrag om förenklade förfaranden för avsättning av vildsvinskött på marknaden. Mot bakgrund av redovisningen beslutade regeringen 2020 om det s.k. vildsvinspaketet. Regeringen avsatte 13 miljoner kronor under 2020 och därefter beräknades 9 miljoner kronor avsättas årligen under 2021–2025. För budgetåret 2021 förstärktes paketet med ytterligare 20 miljoner kronor (prop. 2020/21:1 utg.omr. 23) och regeringen beslutade att införa subventioner av kostnader för analyser av trikiner och cesium-137 i vildsvinskött. Riksdagen beslutade hösten 2022, i enlighet med regeringens förslag, om att förstärka satsningen på subventioner med ytterligare 10 miljoner kronor (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23).

Regeringen anför att vildsvinspaketet tillsammans med förstärkningarna i budgetpropositionerna för 2021 och 2022 ska bidra till att mer vildsvinskött når marknaden genom att underlätta köttets väg till konsument och skapa incitament för jägare att skjuta fler vildsvin. Regeringen framhåller även att ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som möjliggör för jägare att överlåta små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter trädde i kraft den 15 april 2024.

Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om utformningen av avgifter för offentlig kontroll

När det gäller riksdagens tillkännagivande om utformningen av avgifter för offentlig kontroll enligt den nya växtskyddslagen (bet. 2021/22:MJU25 punkt 3, rskr. 2021/22:336) följer att avgifterna bör utformas på ett sätt som inte hämmar svenska företags konkurrenskraft, och regeringen bör särskilt ta hänsyn till skillnader mellan olika medlemsstaters uttag av avgifter så att Sverige inte skiljer ut sig genom relativt högre avgifter.

Regeringen redovisar att den har gett Jordbruksverket i uppdrag att återrapportera hur myndigheten har säkerställt att avgifterna för offentlig kontroll

återspeglar myndighetens kostnader enligt den nya växtskyddslagen (2022:725). Uppdraget har återrapporterats i årsredovisningen för Statens jordbruksverk 2023. Jordbruksverket ser över avgifterna och utför nya beräkningar inför varje år för att säkerställa rätt nivå på avgifterna.

Med de redovisade åtgärderna bedömer regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad i samtliga medlemsstater

Riksdagen har uppmanat regeringen att verka inom EU för att landningsskyldigheten genomförs och följs i samtliga medlemsstater i syfte att bevara fiskbestånden och säkerställa det svenska fiskets konkurrenskraft (bet. 2021/22:MJU17 punkt 10, rskr. 2021/22:189).

Regeringen framhåller att kommissionen våren 2018 lämnade ett förslag till uppdaterat regelverket för den gemensamma fiskerikontrollen. Förhandlingarna om den reviderade förordningen avslutades under det svenska ordförändskapet, och i januari 2024 trädde förordningen i kraft (förordning (EU) 2023/2842). Förordningen innebär bl.a. att ett system där fångsten ombord övervakas med kameror och sensorer kommer att införas på fartyg med en total längd på 18 meter eller mer där det är hög risk för olovliga utkast. Regeringen framhåller att samtliga medlemsstater i och med att den nya förordningen trätt i kraft kommer att genomföra förändringar av sin fiskerikontroll, vilket bl.a. innebär en striktare övervakning av att landningsskyldigheten följs. Kommissionen ansvarar för att kontrollera att medlemsstaterna följer regelverket.

Regeringen redovisar vidare att utredningen En moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk har i uppdrag att bl.a. analysera och föreslå eventuella behov av ändringar i svensk lagstiftning till följd av det reviderade regelverket för fiskerikontroll (dir. 2022:92). Utredningen ska redovisas senast den 29 november 2024.

Därmed anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om jakt- och viltvårdsuppdraget

Riksdagens tillkännagivande om jakt- och viltvårdsuppdraget innebär att Svenska Jägareförbundet ska återfå ansvaret för det allmänna uppdraget och att en återgång ska ske i dialog med berörda intressenter inklusive kommissionen (bet. 2021/22:MJU16 punkt 4, rskr. 2021/22:178).

Regeringen redovisar ett antal beslut som den fattat under perioden 2021–2023 för att stödja dels organisationer som främjar jakt och annan viltvård, dels brukandet av vilt som resurs. Regeringen redovisar även att den i maj 2024 beslutade om en ändring i jaktförordningen (1987:905) som innebär att Naturvårdsverket tills vidare har möjlighet att upphandla åtgärder för att främja landets viltvård. Åtgärderna får avse uppföljning och övervakning av viltstammarna och syftar till att minska lidandet för trafikskadat vilt eller bidra

till en adaptiv klövviltsförvaltning. Svenska Jägareförbundets allmänna uppdrag har därmed inte återgått till sin ursprungliga utformning. Regeringen beslutade vidare i maj 2024 om organisationsbidrag till Svenska Jägareförbundets rikstäckande jakt- och viltvårdsverksamhet för 2025–2027 med motsvarande 155 kronor per betalad viltvårdsavgift. Svenska Jägareförbundet får därmed fortsatt förtroende att leda delar av jakten och viltvården i landet.

Regeringen anser mot bakgrund av det redovisade, och med beaktande av gällande bestämmelser om upphandling, att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om en översyn av skogspolitiken i förhållande till bioekonomins roll

Riksdagen har uppmanat regeringen att se över skogspolitiken i förhållande till hur bioekonomins roll i klimatomställningen kan stärkas (bet. 2021/22: MJU18 punkt 38, rskr. 2021/22:207). Av tillkännagivandet följer att regeringen även bör se över hur tillväxten i den brukade skogen kan öka ytterligare, hur innovationsarbetet inom det skogliga området kan främjas samt hur långsiktighet kan präglade aktuella regelverk.

Regeringen redovisar att den i början av 2024 tillsatte utredningen En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs (dir. 2024:16). Syftet är att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik som främjar ett långsiktigt hållbart konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och en långsiktigt ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa för att fullt ut kunna bidra till klimatomställningen samt jobb och tillväxt i hela landet. De jämställda skogspolitiska målen – miljömålet och produktionsmålet – ska ligga fast. Ett delbetänkande ska redovisas senast den 31 december 2024 och ett slutbetänkande senast den 31 augusti 2025.

Regeringen bedömer att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Kompletterande uppgifter

I regeringens redovisning av hanteringen av riksdagens tillkännagivande om ett globalt avtal om antibiotikaanvändning hade FN:s högnivåmöte om AMR ännu inte genomförts. Vid högnivåmötet, som hölls den 26 september 2024, antogs en politisk deklaration med globala och nationella åtaganden i arbetet mot AMR, dvs. i likhet med vad regeringen hänvisar till i redovisningen.

När det gäller riksdagens tillkännagivande om förenklade regler för distribution och försäljning av viltkött beslutade regeringen den 17 oktober 2024 om en förordningsändring som innebär att en bredare grupp kan få ersättning för kostnader för analys av trikiner och cesium-137 i vildsvinskött. Tidigare har endast privatpersoner kunnat få ersättning för testning av vildsvinskött för privatbruk, men nu kommer även jägare som säljer små mängder vildsvinskött direkt till konsumenter att kunna få ersättning.

Utskottets bedömning

Utskottet har tagit del av regeringens redovisning av de åtgärder som har vidtagits för att tillmötesgå de ovan nämnda tillkännagivandena. Utskottet noterar att regeringen bedömer att tillkännagivandena är att betrakta som slutbehandlade. Utskottet har inte något att invända mot regeringens bedömning i denna del.

Statens budget inom utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 23 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2025 föreslår regeringen att riksdagen anvisar anslagen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt den fördelning som framgår av tabellen i bilaga 2 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 23 punkt 1). För vissa anslag föreslår regeringen också att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkt 2). Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden framgår i tabellform i bilaga 3.

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 23. Inledningsvis redogörs för den politiska inriktningen.

Politikens inriktning

I det följande redovisas regeringens inriktning för de fem resultatområdena som följer av de mål som riksdagen har beslutat om.

En sammanhållen landsbygds politik

Regeringen anför att landsbygdens utveckling är avgörande för hela Sveriges framgång. Därför gör regeringen en översyn av den sammanhållna landsbygds politiken för att peka ut den fortsatta inriktningen.

Regeringen påpekar att landsbygdens förutsättningar skiljer sig åt i olika delar av landet, och därför behövs en bredd av insatser inom många utgiftsområden. Utvecklingen och styrningen av landsbygds politiken inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel ska vara samordnad med vissa insatser inom ett antal andra utgiftsområden. Insatserna inom områdena ska komplettera varandra och bidra till synergier. De ska även anpassas utifrån

de lokala och regionala förutsättningarna. Kommunerna, regionerna, de statliga myndigheterna och det civila samhällets organisationer har viktiga roller för att uppnå målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken.

Regeringen redovisar att en särskild utredare i juli 2024 fick i uppdrag att lämna förslag på hur den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska inriktas och utformas, med syftet att stärka möjligheterna att uppnå målen för dessa områden (dir. 2024:69). Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juni 2026.

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Regeringen arbetar med att förbättra och konkretisera livsmedelsstrategin så att konkurrenskraften och robustheten i hela livsmedelskedjan kan öka och därmed stärka försörjningsförmågan. Regeringen understryker att utgångspunkten i detta arbete är konsumenternas efterfrågan, och att arbetet ska utföras genom regelförenklingar och förbättrade företagsvillkor för att stärka attraktiviteten i livsmedelskedjan samt genom att stärka de grundläggande förmågorna inom forskning och innovation.

Regeringen anför att konkurrensförutsättningarna för svenska livsmedelsproducenter behöver förstärkas med bibehållna högt ställda djurhållningskrav. Insatser ska också göras för att öka företagets robusthet och stärka försörjningsförmågan samt genom ökade exportfrämjande aktiviteter och ökat fokus på svensk kvalitet och gastronomi. Det är genom att Sverige har en god produktion av livsmedel i fredstid som vi skapar förutsättningar för att försörja oss själva i kris- och krigstid. Regeringen framhåller att livsmedelsproduktionen därför har en plats i den kommande totalförsvarspropositionen.

Regeringen redovisar vidare att Livsmedelsstrategin 2.0 kommer att vara vägledande för åtgärder för att livsmedelsstrategins riksdagsbundna mål om en ökad och hållbar livsmedelsproduktion ska kunna förverkligas. Regeringen har i detta arbete höga ambitioner för hela livsmedelskedjan inom samtliga hållbarhetsperspektiv: ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

För att nå målet i livsmedelsstrategin om en ökad hållbar produktion krävs det insatser som främjar generationsväxling, utveckling och nya investeringar i sektorn. Regeringen föreslår bl.a. en särskild satsning på ett förstärkt investeringsstöd för konkurrenskraft inom den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027.

Eftersom livskraftiga fiskbestånd är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt fiske anser regeringen att det är avgörande att åtgärder och beslut baseras på vetenskapliga råd, främst från Internationella havsforskningsrådet (Ices). Regeringen vill att svenska företag ska kunna utvecklas längs hela den blå värdekedjan, från fisket och vattenbruket via beredningsindustrin och samtliga förädlingssteg till marknaden och konsumenten. Vidare avser regeringen att arbeta för att god miljöstatus i havsmiljön nås och upprätthålls samtidigt som havets resurser används hållbart så att havsanknutna näringar liksom livsmedelsförsörjningen kan utvecklas. Regeringen vill se en bredare helhetssyn på förvaltningen av haven och ett effektivare åtgärdsarbete som

inkluderar möjliggörande av allmän jakt på skarv och beståndsreglerande jakt på säl.

När det gäller en regionaliserad viltförvaltning anför regeringen att den måste bygga på vetenskapliga underlag och fungera på ett sätt så att de människor och verksamheter som berörs uppfattar att den har legitimitet. Regeringen verkar för att minska vargstammen och för att referensvärdet för gynnsam bevarandestatus ska vara i enlighet med riksdagens mål, bl.a. för att minska konflikterna med tamdjurshållningen. Regeringen verkar också för att öka incitamenten att bedriva vildsvinsjakt och utveckla åtgärder för att minska vildsvinsstammen, utifrån lokala och regionala behov.

Kunskap och innovation

Enligt regeringen är forskning, utbildning samt nyttiggörande och samverkan som leder till innovation inom utgiftsområdet grundläggande för att stärka konkurrenskraft och bidra till en hållbar samhällsutveckling. Det är viktigt med samverkan mellan staten och näringslivet, inte minst i det innovationsfrämjande arbetet.

Regeringen anser att forskning, exempelvis inom bioekonomi, energi, klimatrelaterade frågor samt livsmedelsproduktion, kan bidra till att öka både Sveriges konkurrenskraft och resiliens. För att skapa förutsättningar för en större produktion, högre förädlingsvärden samt en ökad resurseffektivitet i hela landet inom ramen för en växande cirkulär bioekonomi behövs forsknings- och innovationsinsatser. Dessa bidrar även väsentligt till industrins konkurrenskraft, grön omställning och kompetensförsörjning. Regeringen understryker att Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har en central roll i förverkligandet av regeringens forskningspolitik, och att forskningen inom Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) ligger i topp i världen på flera områden.

För att begränsa skador från främmande och inhemska skadegörare och för att skapa mer resistent skogsträd vill regeringen genomföra satsningar på skogsträdsförädling, inklusive alm och ask, för ökad motståndskraft. Regeringen vill även utveckla nödvändig infrastruktur, exempelvis ett screeningcenter för resistens mot skogsträdens skadegörare. Därutöver föreslår regeringen satsningar under SLU:s och Formas anslag, bl.a. med anledning av den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen.

Stärkt civilt försvar och krisberedskap inom livsmedels- och dricksvattenförsörjningen

Regeringen understryker att tillräcklig tillgång till livsmedel och dricksvatten är en grundförutsättning för människors liv och hälsa och för att samhället ska fungera i alla sina delar, även under kris och höjd beredskap. En robust livsmedelsförsörjning och ökad livsmedelsproduktion i fredstid är grundförutsättningar för en fungerande livsmedelsförsörjning i höjd beredskap och ytterst krig, och ger även bättre förutsättningar att hantera fredstida kriser. För att det ska vara möjligt behövs lönsamma och konkurrenskraftiga företag, såväl i

primärproduktion som i senare led, inklusive livsmedelsbutikerna, som är avgörande för att säkerställa att livsmedel når konsumenterna.

För att stärka den samlade förmågan inom totalförsvaret anser regeringen att arbetet med att återuppbygga det civila försvaret behöver intensifieras ytterligare. Därför föreslår regeringen ytterligare medel för uppbyggnaden av livsmedelsberedskapen och till åtgärder för att säkerställa tillgången till dricksvatten. Vidare behöver robustheten i livsmedelskedjan öka på systemnivå, och det behövs konkreta förmågehöjande åtgärder i hela livsmedelskedjan. Regeringen kommer att verka för att en bedömning av klimatrisker integreras i detta arbete.

Skogen som strategisk resurs för ett robust Sverige samt för jobb och tillväxt

Regeringen understryker att avvägningen mellan produktion och naturvård, som kommer till uttryck i skogsvårdslagen (1979:429), skapar en grund för det fortsatta genomförandet av skogspolitiken. Den ger även förutsättningar för skogsägarens fortsatta enskilda ägande och brukande av skogen, och regeringen anser att principen om frihet under ansvar fungerar väl och är viktig att värna.

Regeringen har tillsatt en utredning i syfte att utveckla en framtida ändamålsenlig skogspolitik, med tanke på utvecklingen sedan den skogspolitiska reformen 1993, inklusive policyutvecklingen inom EU. Enligt regeringen behövs det ytterligare samhällsekonomiskt effektiva åtgärder som stärker incitamenten, investeringsviljan och näringsfriheten i skogsnäringen för att därigenom öka dels den skogliga tillväxten, dels tillgången till hållbart producerad inhemsk biomassa. De jämställda skogspolitiska målen – miljömålet och produktionsmålet – ska ligga fast (dir. 2024:16).

Regeringen framhåller vidare att det svenska skogsbruket är centralt för svenskt klimatarbete och tillgång till biomassa är av stor vikt för att möjliggöra omställningen till fossilfria material och bränslen. Den växande skogen är också avgörande för den biologiska mångfalden. Regeringen bereder nu förslag från Bioekonomiutredningens slutbetänkande SOU 2023:84 med målsättningen att det svenska skogsbruket ska bidra till att nå klimatmålen samt till jobb och tillväxt i hela landet.

Ett flertal nya EU-rättsakter är under förhandling eller genomförande och EU står inför en ny politisk mandatperiod som också kan påverka det svenska skogsbruket och den nationella skogspolitiken. Regeringen föreslår därför ökade medel för myndigheternas arbete i denna del, bl.a. till Skogsstyrelsen för genomförande av ny EU-lagstiftning.

Regeringen redovisar vidare att inriktningen för fortsatt arbete är att främja ett långsiktigt hållbart aktivt svenskt skogsbruk och en växande cirkulär bioekonomi med konkurrenskraftiga näringar. För regeringen är en hållbar bioekonomi, en långsiktigt ökad tillgång till hållbar biomassa, cirkulär ekonomi och klimatanpassning avgörande element i ett effektivt klimatarbete som bör främjas nationellt, inom EU och internationellt. Regeringen anser att en stark

ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta tillvara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. En mångfald av brukande av skogen är viktigt, och en stark äganderätt och skogsägarnas egna drivkrafter är avgörande för att uppnå de jämställda målen i skogspolitiken. Frivilligt formellt skydd ska vara en grundläggande utgångspunkt och huvudsakligt arbetssätt för myndigheterna vid skydd av skog även fortsättningsvis.

Därutöver påpekar regeringen att de stora skillnaderna mellan skog i olika EU-länder gör att beslut bör fattas på en nivå där det går att ta hänsyn till nationella förutsättningar. Det nationella självbestämmandet över skogsfrågor ska värnas och detaljregleringar av skogsbruket undvikas. Regeringen avser att i alla avseenden och sammanhang värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk med omsorg för kommande generationer.

De samiska näringarna

Regeringen avser att främja samernas möjlighet till inflytande i frågor som särskilt berör samer och som påverkar samebyarna och nyttjandet av renskötselområden. Syftet är att upprätthålla en långsiktig hållbar rennäring och att stärka andra samiska näringars förutsättningar. Regeringen framhåller att samexistens med rovdjuren sker inom ramen för den toleransnivå för skador på renar orsakade av stora rovdjur som riksdagen fastställt. För att upprätthålla en hållbar rennäring och gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur är det enligt regeringen angeläget att fortsätta arbetet med ett förvaltningsverktyg.

Anslag inom utgiftsområdet

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 584 367 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget ökas till följd av Skogsstyrelsens arbete med dels avskogningsförordningen, dvs. förordning (EU) 2023/1115, och andra EU-frågor och internationella frågor, dels rättsutvecklingen inom skogspolitiken.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal. Anslaget får även användas för ersättning med anledning av beslut från Skogsstyrelsen som avsevärt försvårar pågående markanvändning. Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 594 373 000 kronor för 2025 till anslaget.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på 110 000 000 kronor 2026–2028.

Skälet är att det, i hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt, finns behov av att kunna ingå ekonomiska åtaganden som medför utgifter under kommande år.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 227 537 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att dels öka myndighetens egen förmåga som beredskapsmyndighet, dels påbörja inrättandet av ett nationellt diagnoslaboratorium för växtskadegörare.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får även användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 156 088 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att säkerställa det statliga åtagandet när det gäller rikstäckande djurhälso- och sjukvård, djursjukvård under jourtid samt veterinär beredskap.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget får användas för utgifter för förebyggande djurhälsoarbete och djursjukdatasystem, i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur, och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 9 933 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget får användas för utgifter för bekämpning av och beredskap mot smittsamma djursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagarna. Anslaget får även användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får vidare användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att göra.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 133 349 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. Avseende förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet och havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 67 778 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget får användas för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 860 851 000 kronor för 2025 till anslaget.

Genom en omfördelning från anslaget 1:27 tillförs anslaget medel för att skapa förutsättningar att uppfylla EU:s krav för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken och för att öka myndighetens egen förmåga som beredskapsmyndighet. Anslaget ökas ytterligare för att täcka kostnader för kommande förslag om bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård.

1:9 Bekämpning av växtskadegörare: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för kostnader eller förluster till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (2022:725). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, kontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av organismer och växtprover som av Statens jordbruksverk överlämnas för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpning av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 21 000 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget tillförs medel till följd av dels minskande medfinansiering från EU, dels krav på utökade inventeringar av karantänskadegörare.

1:10 Gårdsstöd m.m.: Anslaget får användas för utgifter som motsvarar EU:s finansiering av gårdsstöd och andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för utgifter som motsvarar EU:s bidrag till att förebygga, upptäcka och bekämpa djursjukdomar och växtskadegörare.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 7 661 258 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.: Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 169 000 000 kronor för 2025 till anslaget.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor 2026 och 2027. Skälet är att ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönt, och stöden ges inom

fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd görs betalningarna till stödmottagarna under påföljande år.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027. Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering till EU:s ekonomiska stöd till jordbruksföretag som drabbats av torkan och efterföljande nederbörd 2023 samt administration av detta stöd.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 230 300 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget ökas för att förstärka investeringsstödet för konkurrenskraft inom den strategiska planen. Samtidigt minskas anslaget till följd av att regeringen dels överför medel till anslaget 1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitiken andra pelare 2023–2027, dels anpassar anslagets nivå till förväntade utgifter.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 200 000 000 kronor 2026–2029. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitiken andra pelare 2023–2027: Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering för åtgärder inom pelare två, i enlighet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027. Anslaget får även användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder för stöd till biodling för perioden 2023–2027. Anslaget får dessutom användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering för ekonomiskt stöd till jordbruksföretag som drabbats av torkan och efterföljande nederbörd 2023.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 942 500 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget ökas med anledning av att regeringen, genom en ändring i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU-budgeten, avser att justera den valutakurs som ska tillämpas för den gemensamma jordbrukspolitiken. Samtidigt minskas anslaget för att omfördela medel till senare år i programperioden.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 791 500 000 kronor 2026–2029. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 527 849 000 kronor för 2025 till anslaget.

Genom en omfördelning från anslaget 1:27 tillförs anslaget medel för att öka myndighetens egen förmåga som beredskaps- och sektorsmyndighet. Anslaget ökas ytterligare för att dels främja hälsosamma levnadsvanor när det gäller livsmedelskonsumtion, dels stärka tillsynen på livsmedels- och dricksvattenområdet.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får vidare användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 246 160 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget ökas för att nå målen i livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338).

1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.: Anslaget får användas för utgifter för medlemskapsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdets ansvar. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 57 413 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget ökas på grund av den försvagade svenska kronkursen som innebär att utgifterna för medlemsavgifter till FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation och Världspannsorganisationen för djurhälsa ökat. Ökningen av anslaget finansieras genom en neddragning av dels anslagen 1:1, 1:3, 1:8, 1:14 och 1:23 inom utgiftsområdet, dels anslaget 1:1 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020, inklusive förlängningsåren 2021 och 2022. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder, EU:s fiskefond, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångskostnader, revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till EU. Anslaget får även användas för utgifter

för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte erhålls från EU-budgeten. Anslaget får även användas för utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare och trädgårdsnäring som drabbats av höjda priser på insatsvaror 2022. Anslaget får även användas för utgifter för stöd för avveckling av verksamheter med minkuppfödning för pälsproduktion samt administration av detta stöd.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 198 387 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget tillförs medel, bl.a. eftersom den senaste prognosen visar en förskjutning av utbetalningar.

1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020, inklusive förlängningsåren 2021 och 2022. Anslaget får vidare användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får dessutom användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering för ekonomiskt stöd till jordbrukare som drabbats av höjda priser på insatsvaror 2022.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 773 062 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket: Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växt-näringsläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat-och energiinsatser inom de areella näringarna. Anslaget får även användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 34 830 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 24 116 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:21 Åtgärder på fjällägenheter: Anslaget får användas för utgifter för underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 529 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget får användas för utgifter till åtgärder för främjande av rennäringen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 135 915 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 342 374 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget tillförs medel till följd av dels Riksskogstaxeringen, dels driften av Universitetsdjursjukhuset.

1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning: Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas under utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur under anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader, och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under samma utgiftsområde inom anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 818 664 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget tillförs medel med anledning av dels den forsknings- och innovationspolitiska propositionen, dels arbetet med skogsträdsförädling.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 600 000 000 kronor 2026–2031. Skälet är att fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt.

1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 177 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:26 Slakterikontroll: Anslaget får användas för utgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet när det gäller slaktverksamhet vid slakterier och vilthanteringsanläggningar som inte täcks av avgifter som tas ut i enlighet med artikel 79.1 b i förordning (EU) 2017/625 (förordningen om

offentlig kontroll). Anslaget får även användas för statligt stöd i form av ned-sättning av vissa avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som bedrivs vid slakterier och vilthanteringsanläggningar.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 165 137 000 kronor för 2025 till anslaget.

1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet: Anslaget får användas för utgifter för planering och andra åtgärder, inklusive upphandling, stöd för investeringar hos statliga myndigheter, organisationer och företag samt bidrag till kommuner och regioner, som stärker förmågan inom områdena livsmedels- och dricksvattenförsörjning under höjd beredskap och då ytterst krig. Anslaget får även användas för tillhörande administrativa kostnader för fördelning av sådana bidrag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 356 000 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap och åtgärder för att säkerställa tillgången till dricksvatten. Samtidigt minskas anslaget för att förbättra beredskaps- och sektorsmyndigheternas förutsättningar.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 200 000 000 kronor 2026–2028. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 96 857 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom medel omfördelas till dels senare år i programperioden, dels anslaget 1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 305 000 000 kronor 2026–2029. Skälet är att det behöver finnas förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 260 000 000 kronor för 2025 till anslaget.

Anslaget ökas till följd av att regeringen avser att genom en ändring i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU-budgeten justera den valutakurs som ska tillämpas för havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Regeringen föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 340 000 000 kronor 2026–2029. Skälet är att skapa förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet har var för sig presenterat alternativa förslag till anslagsfördelning för 2025. Förslagen innebär såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. I det följande sammanfattas partiernas förslag inom utgiftsområde 23. En sammanställning som visar hur motionärernas förslag avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2. I det följande redovisas också motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25 som återspeglar förslag i Socialdemokraternas och Miljöpartiets anslagsmotioner.

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. framhåller Socialdemokraterna vikten av en robust livsmedelsförsörjning. Motionärerna framhåller även betydelsen av en hållbar förvaltning av vilt och fisk, och att rovdjurs- och fiskeripolitiken ska ta hänsyn till människans behov och ekologisk hållbarhet samtidigt som internationella åtaganden uppfylls. Motionärerna understryker likaså vikten av ett starkt djurskydd och en god djurvälstånd; detta är inte bara etiskt viktigt utan även en konkurrensfördel för Sverige. Enligt motionärerna är det därför viktigt att Sverige vidhåller den låga antibiotikaanvändningen i djurhållningen och ökar tillgången på veterinärer i hela landet.

I motionen lämnar Socialdemokraterna ett förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2025 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 155 000 000 kronor och att tre anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Socialdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget ökas med 15 000 000 kronor för att fortsätta finansieringen av Sveriges 3R-center. Motionärerna tycker att det är oerhört viktigt att arbetet med att minska, förfina och ersätta djurförsök fortsätter och ser därför med oro på att regeringen valt att dra tillbaka finansieringen.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget ökas med 130 000 000 kronor. Satsningen ska gå till dels statsbidraget för näringsutveckling i gleset befolkade kommuner, dels jordbruksstödet till mjölkbönder

i norra Sverige. Motionärerna befarar att näringslivet i små och glest befolkade kommuner står inför särskilda utmaningar som påverkar deras möjligheter att utvecklas. Syftet med satsningen är även att stärka jordbruket i norr och samtidigt bidra till en fungerande livsmedelsberedskap. Motsvarande förslag finns i samma motion yrkande 3, vilket motiveras med att livsmedelsberedskapen i norra Sverige är otillräcklig och att stödet till mjölkbönderna i norra Sverige därför behöver höjas för att de ska kunna bidra till en fungerande beredskap.

1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor. Motionärerna ser positivt på möjligheterna att öka Sveriges beredskap genom exempelvis beredskapslager, inte bara för livsmedel utan även för insatsvaror, vattenreningsutrustning och andra essentiella resurser. Vidare anför de att Sverige behöver investera i modernisering och expansion av dricksvatteninfrastrukturen för att möta framtida utmaningar och befolkningsökning. Genom samarbete med branschorganisationer, myndigheter och forskningsinstitut vill de också förbättra kunskapen om livsmedelssäkerhet och dricksvattenberedskap hos både producenter och konsumenter.

Vänsterpartiet

I partimotion 2024/25:1939 av Nooshi Dadgostar m.fl. lämnar Vänsterpartiet ett förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2025 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 3 007 000 000 kronor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget ökas med 40 000 000 kronor. Satsningen syftar till att stärka den fysiska tillsynen vid avverkningsanmälningar. Motionärerna beklagar att miljöhänsynen i skogsbruket fortsätter att vara bristfällig.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 1 200 000 000 kronor. Merparten av satsningen ska gå till att finansiera dels naturvårdsavtal och biotopskyddsområden, dels ersättning till markägare vid formellt skydd av områden med höga naturvärden. Därutöver föreslår motionärerna att de ökade medlen ska gå till att återuppta den nationella nyckelbiotopsinventeringen, som enligt motionärerna bidrar till att stärka kunskapen om skyddsvärda skogar så att dessa kan identifieras och registreras. Dessutom ska satsningen gå till att finansiera ett omställningsstöd till markägare för att de i större utsträckning ska använda kalhyggesfria skogsbruksmetoder i stället för trakthyggesbruk.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget ökas med 40 000 000 kronor. Motionärerna anför bl.a. att bristande förebyggande arbete mot viltskador kan leda till fler och mer omfattande skador med ekonomisk påverkan på näringsidkare på landsbygden. Livsmedelsförsörjningen kan även hotas i

högre omfattning om lantbrukare inte känner sig trygga i att de får stöd för viltskador. Motionärerna anför att det för närvarande är möjligt att få ersättning för materialkostnaden för rovdjursavvisande stängsel men att det med Vänsterpartiets förslag även införs ett statligt stöd för arbetskostnaden vid införande av rovdjursavvisande stängsel. Satsningen innebär också ökade ekonomiska resurser för ersättning vid förlust av tamdjur p.g.a. rovdjursangrepp samt ersättningar för andra viltskador.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget ökas med 90 000 000 kronor. Motionärerna vill öka andelen djurfria försök och föreslår därför en ökad satsning på kompetenscentret för att ersätta, minska och förfina djurförsök (3R-centret). Vidare anför motionärerna att en fossil- och giftfri livsmedelsproduktion som bygger på inhemsk tillverkning av insatsmedel skulle minska importberoendet och därmed öka motståndskraften mot störningar. Vänsterpartiet föreslår därför att ekonomiska medel tillförs Jordbruksverket för att i samarbete med berörda myndigheter inleda en pilotstudie för regionala center för beredskapslivsmedel.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 1 552 000 000 kronor. Inom ramen för anslagsökningen föreslår motionärerna följande särskilda satsningar:

- införandet av en miljöersättning för vallodling
- ökning av stödet för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion
- förbättrad tillgång till lokala slakterier för att minska behovet av längre djurtransporter och för att stärka förutsättningarna för lokal produktion och förbättrad nationell självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel
- införandet av ett miljöstöd för de jordbruk som vill få ekonomiskt stöd för att en viss enstaka procent av åkermarken sås med minst tre olika pollen- eller nektarrika örter
- införandet av biopremier för att stödja dem som ställer om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel
- införandet av ett statligt stöd för investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat och som därmed bidrar till att stärka självförsörjningsgraden när det gäller livsmedel, ett stöd som även ska omfatta s.k. agrivoltaiska system som integrerar solenergiproduktion med odling i jordbruket
- åtgärder för att främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel, t.ex. utveckling av nya livsmedel, nya odlingsmetoder och stärkt produktionsstöd för växtbaserade livsmedel
- ökning av stödet i den strategiska planen för Sveriges jordbrukspolitik 2023–2027 för att anlägga och sköta våtmarker
- höjning av nivån för betesmarksersättningen i Sveriges strategiska plan
- stärkt stöd till jordbruket för att använda stallgödsel mer effektivt i växtodlingen. Stödet ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion som bygger på balans mellan antal djur och tillgänglig åkerareal i syfte att

optimera stallgödselhanteringen och därmed minska risken för växt-näringsförluster. Stödet ska även kunna ges för investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt för kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare om hantering av växt-näringsämnen.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget ökas med 85 000 000 kronor. Satsningen ska gå till att öka antalet studieplatser på veterinärutbildningen för att kunna möta det stora behovet av fler veterinärer.

Centerpartiet

I kommittémotion 2024/25:2153 av Helena Lindahl m.fl. framhåller Centerpartiet bl.a. vikten av att stärka de gröna och blå näringarnas konkurrenskraft och innovationsförmåga, något som behövs för att klara livsmedelsstrategins övergripande mål om en ökad livsmedelsproduktion. En stärkt livsmedelsproduktion och ökad självförsörjningsförmåga när det gäller livsmedel är också viktigt för att kunna klara en framtida kris. Motionärerna anför vidare att kompetensförsörjningen är en stor utmaning för svenskt jordbruk och pekar särskilt på att bristen på veterinärer som arbetar med lantbrukets djur och stora djur gör att djurväl-färden riskeras. Vidare framhåller de behovet av ökat fokus på jordbrukets miljö- och klimatanpassning för att göra det möjligt att bedriva en lönsam och hållbar livsmedelsproduktion samtidigt som man bevarar och stärker den artrikedom som finns i odlingslandskapet. Motionärerna framhåller också vikten av en hållbar jakt- och viltvårdspolitik, bl.a. för att minska antalet viltskador. Enligt motionärerna behöver Sverige också ha en växande skogs-näring och en hållbar skoglig tillväxt för att klara uppsatta klimatmål, värna den biologiska mångfalden och gynna svensk ekonomi.

I motionen lämnar Centerpartiet ett förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2025 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 340 000 000 kronor och att fem anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Centerpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget ökas med 15 000 000 kronor för att stärka den veterinära närvaron.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget ökas med 15 000 000 kronor för att säkerställa bättre beredskap för att hantera smittsamma djursjukdomar som t.ex. svinpesten.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor för att stärka rovdjursförvaltningen.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 250 000 000 kronor för att påtagligt höja kompensationsersättningen till stödområdena och därmed stärka lantbrukares konkurrenskraft i hela landet.

1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor för att stärka förmågan i det civila försvaret när det gäller livsmedelsberedskap och särskilt med syftet att bygga upp beredskapslager.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2024/25:3046 av Emma Nohrén m.fl. framhåller motionärerna att jordbruket, skogsbruket, vattenbruket och fisket behövs för en hållbar försörjning av livsmedel, material och energi och för omställningen till en fossilfri ekonomi. De gröna näringarna är en central del av samhälls-ekonomi och är avgörande för en levande landsbygd. Samtidigt brådskar omställningen mot ekologisk, långsiktig hållbarhet och en samhällsekonomi som ryms inom planetens gränser, också inom de gröna näringarna. Havens och skogarnas ekosystem är på många sätt i kris, det sker ett överutnyttjande av naturresurserna och bristerna i miljöhänsyn är mycket omfattande och snarare regel än undantag. Det behövs en genomgripande omställning mot hållbara, naturnära brukningsmetoder inom skogsbruket och småskalighet och skonsamma metoder inom fisket. Ekosystemens livskraft måste få sätta ramarna. Miljöpartiet vill öka självförsörjningen av svenskproducerade livsmedel, av baslivsmedel och grönsaker, frukt och andra vegetabilier. Samtidigt behövs omfattande satsningar på miljöåtgärder inom jordbruket, stärkt biologisk mångfald i hela landet och åtgärder för att öka kolinlagringen och markens bördighet. Det behövs ett utvidgat synsätt när det gäller vad marken ska producera per hektar utöver livsmedel, där olika ekosystemtjänster som rent vatten, bördiga jordar och artmångfald måste räknas in.

I motionen lämnar Miljöpartiet ett förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2025 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 3 732 880 000 kronor och att tolv anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Fyra nya anslag föreslås.

Miljöpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget ökas med 275 000 000 kronor. Inom ramen för ökningen av myndighetens förvaltningsanslag föreslår motionärerna följande särskilda satsningar:

- en nationell oberoende rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggessfria metoder
- systematisk kunskapsuppbyggnad om biologisk mångfald i hela skogslandskapet, inventering och utökad tillsyn
- utökad arbete med områdesskydd
- arbete med att analysera rättsutvecklingen på miljöområdet samt att analysera och anpassa svensk lagstiftning efter den rättsutveckling som sker på EU-nivå inom klimat, natur och miljö

- återföring av borttagna budgetmedel för arbete med att skapa naturnära jobb.

Ett förslag om att genomföra en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggesfria metoder finns även i kommittémotion 2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 26. Kommittémotionerna 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 170 och 2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 2 innehåller också förslag om att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att utöka sin oberoende rådgivning till skogsägare och att arbeta med uppsökande rådgivning för att stimulera övergången till ett hyggesfritt skogsbruk. Även i partimotion 2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 46 i denna del lämnas förslag om att främja hyggesfria skogsbruksmetoder. Förslag om att utveckla stöd och rådgivning till skogsägare i fråga om klimatanpassningsåtgärder finns även i kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 165.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 1 406 000 000 kronor. Inom ramen för anslagsökningen föreslår motionärerna följande särskilda satsningar:

- införande av ett omställningsstöd riktat till enskilda skogsägare för övergång till hyggesfria brukningsmetoder
- införande av statliga skogslån som ska erbjudas markägare för att underlätta övergången till hyggesfria skogsbruksmetoder
- systematisk kunskapsuppbyggnad om biologisk mångfald i hela skogslandskapet, inventering och utökad tillsyn
- skötselåtgärder och ersättningar till markägare för skydd av skog
- återföring av borttagna budgetmedel för arbete med att skapa naturnära jobb.

Den föreslagna ökningen av anslaget ska även användas för arbete kopplat till det föreslagna nya anslaget 99:2 Kompetensutvecklingscheck för hyggesfritt till skogsentreprenörer (se närmare om det anslaget nedan). Vidare föreslår motionärerna att det inom anslaget ska öronmärkas medel för områdesskydd och kunskapsuppbyggnad om biologisk mångfald för att kartlägga och bevara tätortsnära skogar med höga sociala och kulturella värden.

Förslag om att införa ett omställningsstöd riktat till enskilda skogsägare som vill ställa om till hyggesfria brukningsmetoder finns även i kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 163. I samma motion yrkande 169 lämnas förslag om att införa statliga skogslån för övergången till hyggesfria brukningsmetoder. Detsamma föreslås i kommittémotion 2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget ökas med 2 000 000 kronor.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget ökas med 82 000 000 kronor för att satsa på distriktsveterinärerna. Motionärerna framhåller att det

utan tillräckligt många veterinärer i praktiken är omöjligt att upprätthålla ett starkt djurskydd.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget ökas med 4 000 000 kronor.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget ökas med 59 000 000 kronor. Motionärerna ser behov av en utökad satsning på att bekämpa smittsamma djursjukdomar, t.ex. afrikansk svinpest, som förutom stort lidande för djuren även orsakar mycket höga kostnader för samhället.

1:7 Ersättning för viltskador: Anslaget ökas med 15 000 000 kronor. Motionärerna anser att ersättningsnivåerna till lantbrukare och djurhållare som drabbas av rovdjursangrepp behöver öka.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget ökas med 65 000 000 kronor. Inom ramen för ökningen av myndighetens förvaltningsanslag föreslår motionärerna följande särskilda satsningar:

- införandet av en rådgivningscheck som lantbrukare kan använda för rådgivning eller konsulttjänster för att ställa om och utveckla sin verksamhet
- utökat arbete med civilt försvar och beredskap
- förstärkning av finansieringen av kompetenscentret för att ersätta, minska och förfina djurförsök (3R-centret)
- inrättandet av en s.k. one-stop shop-funktion vid myndigheten för att samordna administrativ och juridisk rådgivande service gentemot den enskilda lantbrukaren för att underlätta hans eller hennes kontakt med myndigheter.

Däruöver föreslår motionärerna att vissa medel inom anslaget ska öronmärkas för ökad rådgivning till lantbrukare.

Förslag om att införa en rådgivningscheck till lantbrukare lämnas även i kommittémotion 2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 7. Samma motion yrkande 16 innehåller dessutom förslag om att inrätta en s.k. one-stop shop.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 965 000 000 kronor. Inom ramen för anslagsökningen föreslår motionärerna följande särskilda satsningar:

- ökning av nivån på stödet till ekologiskt jordbruk
- ökning av nivån på investeringsstödet för förebyggande klimatanpassningsåtgärder inom jordbruket samt säkrad tillgång på lokala vattenrådgivare som kan stödja lantbrukare i fråga om klimatanpassning
- kompetensutveckling, rådgivning och utbildning riktat till unga
- ökad grönsaks- och trädgårdsodling
- ökad odling av proteingrödor
- ett särskilt stöd för vallodling
- ökning av stödet till blommande fältkanter
- ökade stödnivåer och stärkt rådgivning till markägare i fråga om naturbetesmarker
- en djurvälståndersättning för ökat bete.

Förslag om att säkra tillgången till lokala vattenrådgivare för att hjälpa lantbrukare genom hela processen med att stärka vattenförsörjningen finns även i kommittémotion 2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 31. I kommittémotion 2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 8 föreslås att relevanta myndigheter ska få i uppdrag att ta fram ett kompetensutvecklings- och rådgivningspaket riktat till unga eller nya lantbrukare.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget ökas med 70 000 000 kronor. Miljöpartiet vill stärka Livsmedelsverkets anslag för att myndigheten ska kunna öka beredskapen i fråga om livsmedels- och dricksvattenförsörjning vid samhällskriser. Satsningen görs också för att myndigheten ska kunna utföra nya uppgifter på dricksvattenområdet som att inrätta en råvattendatabas och för att myndigheten ska kunna utföra kontinuerliga analyser av skadliga ämnen som PFAS i livsmedel. I satsningen ingår även en förstärkning av arbetet mot matsvinn och för en hållbar livsmedelskonsumtion.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket: Anslaget ökas med 15 000 000 kronor. Miljöpartiet vill öka stödet till miljöförbättrande åtgärder i jordbruket för att stärka försöks- och utvecklingsverksamheten inom ramen för miljömålen.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget ökas med 72 000 000 kronor. Miljöpartiet vill förstärka anslaget för att göra det möjligt för Sameetinget att ta fram handlingsplaner för klimatanpassning av rennäringen.

Nytt anslag – 99:1 Landsbygds miljövartal: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 300 000 000 kronor anslås. Anslaget ska användas för att förbättra tillgången till service och hållbar mobilitet på Sveriges landsbygd. Landsbygds miljövartalen, inspirerade av stadsmiljövartalen, innebär kontrakt mellan staten, landsbygdskommuner, regioner och privata aktörer för att skapa bättre alternativ för hållbart resande och minska transportbehovet på landsbygden.

Nytt anslag – 99:2 Kompetensutvecklingscheck för hyggesfritt till skogsentreprenörer: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 2 880 000 kronor anslås. Anslaget ska användas till ett temporärt ekonomiskt bidrag, en kompetensutvecklingscheck, till enskilda skogsentreprenörer för att de ska kunna utveckla sin kompetens inom hyggesfritt skogsbruk. Kompetensutvecklingschecken ska kunna sökas under en femårsperiod. Skogsstyrelsen föreslås få i uppdrag att i samverkan med andra aktörer ta fram ett kurspaket och kursmaterial för hyggesfritt skogsbruk som olika utbildare kan använda fritt.

Nytt anslag – 99:3 Vattenåtgärder och investeringar i VA: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 350 000 000 kronor anslås. Anslaget ska användas till en satsning för att stärka vattenarbetet i hela landet. Motionärerna anför att behoven av ökade investeringar och reinvesteringar i va-nätet är omfattande och att det krävs satsningar på avancerad rening som fångar upp miljögifter som PFAS och läkemedelsrester.

Nytt anslag – 99:4 Stöd till kommunsektorn för ekologiska livsmedel: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 50 000 000 kronor anslås. Anslaget ska användas för att kommuner och regioner ska ha ekonomiska möjligheter

att upprätthålla sina mål om inköp av ekologiska produkter inom den offentliga upphandlingen och för att de på så sätt ska kunna fortsätta att stödja svensk ekologisk produktion.

När det gäller nedanstående anslag föreslår Miljöpartiet inte några förändringar av anslagsnivåerna i förhållande till regeringens förslag. Miljöpartiet anför dock följande om fördelningen inom ramen för respektive anslag.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor: Miljöpartiet vill se en annan fördelning inom ramen för anslaget och anser att en viss del av medlen ska gå till att främja ekologiska brukningsmetoder. Vidare anser partiet att en viss del av anslaget ska avsättas till Eldrimner, det nationella resurscentret för småskalig livsmedelsförädling, så att centret får ett varaktigt och långsiktigt stöd för sin verksamhet.

1:17 Åtgärder för landsbygdens struktur och miljö: Inom ramen för anslaget vill Miljöpartiet öronmärka medel för det nationella stödet till norrländska jordbrukare.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: För att garantera en tillräcklig och långsiktig finansiering av Artdatabanken vid SLU vill Miljöpartiet se ett nytt anslagsvillkor som garanterar en årlig finansiering av Artdatabanken med vissa medel.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar för 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Utskottet påminner om att de ramar som riksdagen har beslutat om är styrande för den fortsatta behandlingen av anslagen.

I fråga om regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområdet vill utskottet inledningsvis framhålla att årets budgetproposition innebär ett förändrat fokus i den ekonomiska politiken. Kampen mot inflationen har fått resultat och i stället tar nu ett arbete vid med att bygga Sverige tryggare och rikare genom långsiktiga investeringar. Liksom föregående år bygger budgetförslaget på en överenskommelse mellan regeringen och Sverigedemokraterna.

När det gäller inriktningen för utgiftsområde 23 vill utskottet påminna om utgångspunkterna för regeringens landsbygds- och livsmedelspolitik. Sverige ska byggas säkrare och tryggare, inte minst genom att på systemnivå öka konkurrenskraften och robustheten i livsmedelskedjan. Likaså är landsbygdens utveckling avgörande för hela Sveriges framgång. Regeringens budgetförslag innehåller betydande satsningar på dessa områden. I det följande vill utskottet lyfta fram några särskilda insatser som presenteras i budgeten.

Till att börja med vill utskottet framhålla de satsningar som regeringen föreslår för att öka livsmedelsproduktionen och stärka livsmedelsförsörjningen. En robust livsmedelskedja i framtiden är en grundförutsättning för tillräcklig livsmedelsförsörjning i höjd beredskap och ytterst krig, och ger även bättre förutsättningar att hantera framtida kriser. Utskottet ser därför mycket positivt på

regeringens förslag att tillföra betydande medel till myndigheternas arbete under 2025 med att bygga upp dricksvatten- och livsmedelsberedskapen. Utskottet noterar särskilt den kraftiga satsning som görs för att stärka Livsmedelsverkets förmåga som beredskaps- och sektorsmyndighet.

Likaså ser utskottet positivt på att regeringen på olika sätt växlar upp arbetet med att skapa ett livskraftigt svenskt jordbruk som producerar högkvalitativa och trygga livsmedel. Satsningen på att genomföra livsmedelsstrategin tillsammans med den förstärkta budgeten för den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken är viktiga steg i detta arbete.

Utskottet vill vidare uppmärksamma regeringens förslag till en ansenlig satsning på forskning och innovation inom areella näringar, landsbygd och livsmedel. I likhet med regeringen bedömer utskottet att den forskning och innovation som möjliggörs genom Formas forskningsanslag bidrar till att stärka konkurrenskraften och den hållbara samhällsutvecklingen såväl som Sveriges resiliens.

När det gäller djursjukvård välkomnar utskottet en ökad anslagsnivå för att på så sätt säkra tillgången till djursjukvård i hela landet. Utskottet välkomnar regeringens satsning för att stabilisera driften av Universitetsdjursjukhuset och säkerställa tillgången till veterinär service dygnet runt i hela landet. Förutom att satsningen förbättrar tillgången till djursjukvård bidrar den även till högkvalitativ utbildning och forskning inom veterinärmedicin vid SLU.

När det gäller de skogspolitiska frågorna välkomnar utskottet en stärkt budget för Skogsstyrelsen. Utskottet noterar att medlen är kopplade till ökade arbetsuppgifter för genomförandet av ny EU-lagstiftning samt handläggning och utredning av ärenden till följd av rättsutvecklingen inom skogsårdslagens och miljöbalkens tillämpning i fråga om skogsbruksåtgärder.

Sammanfattningsvis är det utskottets uppfattning att de anslagsnivåer och bemyndiganden som regeringen föreslår är väl avvägda och syftar till att genomföra en politik som innebär viktiga steg mot ett starkare och tryggare Sverige, inte minst i fråga om en robust livsmedelskedja och en fortsatt utveckling av landsbygden. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till anslagsfördelning och lämnar de ekonomiska bemyndiganden som regeringen föreslår. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 23.

Som utskottet har anfört tidigare i betänkandet har utskottet inga invändningar mot regeringens bedömning att de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen för detta utgiftsområde är slutbehandlade.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 23 (S)

Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 21 697 804 000 kronor 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 23.

Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2024/25:3199 av Magdalena Andersson m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 5 i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar vi den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Socialdemokraterna presenterar i kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. yrkandena 1 och 3. När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill vi anförda följande.

Det är halvtid i mandatperioden. Sverige kommer ur kostnadskrisen fattigare än vi hade behövt göra. Tio års reallöneökningar har utraderats och vanliga svenskar kommer att avsluta regeringens mandatperiod med lägre löner än när den började. Arbetslösheten är den högsta på ett decennium och Sveriges tillväxt är bland de lägsta i Europa. Gängvåldet kryper ned i åldrarna och regeringen och SD har drivit fram en akut sjukvårdskris i hela landet.

I årets budgetproposition skär regeringen ned på sjukvården, låter nyrekryteringen till gängen fortgå, struntar i framtiden för byggbranschen och industrin och vägrar stötta alla de som kämpar med att få ihop ekonomin. När svenska folket vill ha åtgärder för att ta tag i de problem de möter i sin vardag väljer regeringen att låna pengar för att sänka skatten för de som tjänar allra mest.

Sverige kan bättre än så här. I vårt budgetförslag visar vi socialdemokrater att det finns ett tydligt alternativ till regeringens passivitet. Vi prioriterar förstärkningar till sjukvården och åtgärder för att stärka Sveriges tillväxt. Vi går fram med kraftfulla åtgärder för att stoppa våldet här och nu och bryta nyrekryteringen till kriminella gäng. Samtidigt stöttar vi alla de barnfamiljer och pensionärer som drabbats hårt av kostnadskrisen. Vi ser till att öka takten i klimatomställningen och värna vår miljö och natur. Dessutom föreslår vi riktade satsningar för att stärka svenska gles- och landsbygder. Det är så vi bygger ett sammanhållet Sverige. För att bygga ett sammanhållet Sverige är

det av yttersta vikt att staten aktivt verkar för att minska klyftorna mellan stad och land. Vi behöver skapa likvärdiga livsvillkor överallt – från städerna till de mest avlägsna delarna av vårt land. Det innebär att välfärden ska vara stark och skolorna likvärdiga, och att myndigheternas närvaro bör öka för att säkerställa trygghet och goda utvecklingsmöjligheter. Vi kan inte acceptera en situation där små glesbygdskommuner lider av lärarbrist samtidigt som vinstdrivande friskolor överetablerats i storstäderna. Privatiseringar som leder till orättvisa i tillgången på allt från apotek till bilprovning är inte hållbara. Utmaningar som stigande energi- och bränslepriser, som särskilt drabbar dem som är beroende av bil, förstärker bilden av två skilda Sverige.

Med det allvarliga säkerhetspolitiska läge vi nu befinner oss i måste vi också garantera en robust livsmedelsförsörjning. Alla svenskar ska ha enkel tillgång till svenskproducerad mat. Detta stärker inte bara vår nationella säkerhet utan genererar också jobb och innovation och bidrar positivt till klimatet. Det är dags att vi fullt ut tar vara på potentialen i den gröna industriella revolutionen. Vårt land är unikt positionerat att leda denna omställning, särskilt med vår skog som en nyckelresurs för att minska beroendet av fossila bränslen. Samtidigt bör skogspolitiken bygga på ansvarstagande och frivillighet, med fokus på att skydda skogar med höga naturvärden. Den växande bioekonomin behöver också en genomtänkt strategi.

Vi måste också garantera en hållbar förvaltning av vilt och fisk. Rovdjurs- och fiskeripolitiken bör balansera mellan människans behov och ekologisk hållbarhet, samtidigt som vi uppfyller våra internationella åtaganden. Ett starkt djurskydd och en god djurvälstånd är inte bara etiskt viktigt utan även en konkurrensfördel för Sverige. Därför måste vi bevara vår låga antibiotikaanvändning i djurhållningen och öka tillgången på veterinärer i hela landet. För att uppnå en blomstrande landsbygd behöver vi också investera kraftigt i infrastrukturen med vägar, järnvägar, bredband och laddinfrastruktur.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder ökas med 15 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Sveriges 3R-center utför ett värdefullt arbete med djurfri forskning. Denna forskning är viktig ur ett djurskyddsperspektiv och är många gånger mer träffsäker än forskning som bedrivs med hjälp av försöksdjur. Vi tycker att det är oerhört viktigt att arbetet med att minska, förфина och ersätta djurförsök fortsätter och ser därför med oro på att regeringen valt att dra tillbaka finansieringen. Till skillnad från regeringen satsar vi på en fortsatt finansiering av Sveriges 3R-center.

Anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur ökas med 130 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag, varav 70 000 000 kronor ska gå till statsbidrag för näringsutveckling i glest befolkade kommuner och 60 000 000 kronor ska gå till jordbruksstöd i norra Sverige. Näringslivet i små och glest befolkade kommuner står inför särskilda utmaningar som påverkar deras möjligheter att utvecklas. Det kan handla om befolkningsminskning, långa avstånd till kunder och leverantörer samt glesa servicestrukturer. För att

möta dessa utmaningar införde den socialdemokratiskt ledda regeringen ett särskilt statsbidrag om 70 000 000 kronor per år till Sveriges 39 minsta kommuner. Pengarna har haft stor betydelse för att utveckla näringslivet och stötta företagen. Kommunerna som tagit del av stödet, oavsett politiskt styre, vittnar om att det här har varit avgörande finansiering för att över huvud taget kunna prioritera näringslivs- och företagsutveckling. Vi ser därför med oro på att regeringen nu har valt att dra tillbaka stödet, och vi vill att det ska finnas kvar för att främja näringslivsutvecklingen i glesbygd och på landsbygden. Livsmedelsförsörjningen i norra Sverige är i dag otillräcklig. Livsmedelsverket har till och med larmat om att boende i norra Sverige kan tvingas att evakueras vid en eventuell kris. Det är helt oacceptabelt. För att stärka jordbruket i norr och samtidigt bidra till en fungerande beredskap vill vi höja stödet till mjölkbönder i norra Sverige.

Anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet ökas med 10 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Det oroliga geopolitiska klimatet, markerat av såväl den globala pandemin som Rysslands invasion av Ukraina, har skärpt behovet av en solid och pålitlig livsmedels- och dricksvattenberedskap inom våra landsgränser. Vi och vårt parti prioriterar att Sverige ska ha den kapacitet och beredskap som krävs för att möta eventuella kriser på detta område. Men Sveriges försörjningsförmåga är i dag otillräcklig, inte minst i norra Sverige. Endast hälften av den mat vi äter i dag är producerad på hemmaplan och detta behöver vi ändra på. Vi vill utreda vilka möjligheter som finns att stärka försörjningsförmågan i hela landet. Vi socialdemokrater ser positivt på möjligheterna att öka Sveriges beredskap genom exempelvis beredskapslager, inte bara för livsmedel utan även för insatsvaror, vattenreningsutrustning och andra essentiella resurser. I händelse av kris eller krig är det avgörande att vi har en säker tillförsel av nödvändiga tillgångar. Sverige behöver även investera i modernisering och expansion av vår dricksvatteninfrastruktur för att möta framtida utmaningar och befolkningsökning. Genom samarbete med branschorganisationer, myndigheter och forskningsinstitut vill vi också förbättra kunskapen om livsmedelssäkerhet och dricksvattenberedskap hos både producenter och konsumenter. Därför avsätter vi en extra summa till anslaget.

Sammantaget bör 155 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2025.

Regeringens hantering av ett tillkännagivande om landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad i samtliga medlemsstater

I en rapport från EU-kommissionens generaldirektorat för havs- och fiskefrågor har Sverige fått allvarlig kritik för sin bristande kontroll av det pelagiska fisket i Östersjön. Denna omständighet och det förhållandet att utredningen En moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk ännu inte har lett till några förslag från regeringens sida medför enligt vår uppfattning att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat.

Regeringens hantering av ett tillkännagivande om jakt- och viltvårdsuppdraget

Tilkännagivandet innebär att Svenska Jägareförbundet ska återfå ansvaret för det allmänna uppdraget. Någon återgång har inte skett och därför anser vi att tillkännagivandet inte kan betraktas som slutbehandlat med de åtgärder som regeringen redovisat.

Regeringens hantering av ett tillkännagivande om en översyn av skogspolitiken i förhållande till bioekonomins roll

Utredningen En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs pågår och ska inte slutredovisas förrän i slutet av sommaren 2025. Vidare har regeringen inte presenterat några förslag med anledning av innehållet i Bioekonomiutredningens betänkande En hållbar bioekonomistrategi – för ett välmående fossilfritt samhälle (SOU 2023:84). Med hänvisning till dessa omständigheter är det vår uppfattning att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat.

2. Statens budget inom utgiftsområde 23 (V)

Kajsa Fredholm (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 21 697 804 000 kronor 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå som jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 23.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2024/25:1924 av Nooshi Dadgostar m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 6 i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Vänsterpartiet presenterar i partimotion 2024/25:1939 av Nooshi Dadgostar m.fl. När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill jag anföra följande.

Efter två år vid makten är regeringens och Sverigedemokraternas prioriteringar tydliga. I stället för att underlätta för hushållen, vården, skolan och äldreomsorgen satsar de på skattesänkningar för de rika. Vänsterpartiet konstaterar att regeringen på punkt efter punkt misslyckas med att hantera de allvarliga samhällsproblem vi står mitt uppe i. Stora grupper tycks osynliga för regeringsunderlaget när man helt bortser från de problem som drabbar de som har svårt att få vardagsekonomin att gå ihop. Med regeringens och Sverigedemokraternas budget ökar ojämlikheten, den växande arbetslösheten lämnas

utan åtgärd och klimatomställningen får vänta. Dessutom fortsätter nedskärningarna inom välfärden.

Vänsterpartiets budgetförslag står i stället för en politik som på riktigt hanterar samhällsproblemen och som skyddar de som har det sämst ställt. För att skapa utrymme för bl.a. en prioriterad resursökning till välfärdssektorn, påskyndad klimatomställning, sänkta kostnader i kollektivtrafiken, ett högkostnadsskydd i tandvården samt högre ersättningar i arbetslöshetsersättningen och socialförsäkringarna måste personer med högre inkomster bidra mer.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen ökas med 40 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Miljöhänsynen i skogsbruket fortsätter att vara bristfällig och utvecklingen är negativ. För att stärka tillsynen tillförs medel för att Skogsstyrelsen i ökad utsträckning även ska kunna bedriva fysisk (inte digital) tillsyn vid avverkningsanmälningar.

Anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket ökas med sammanlagt 1 200 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Mindre skogsområden med höga naturvärden lämpar sig inte som naturreservat, men det är viktigt att staten kan ge markägare ersättning för att formellt skydda dessa områden långsiktigt. Skogsstyrelsen kan i dessa fall ingå naturvårdsavtal och bilda biotopskyddsområden. Särskilt viktigt är det att resurser finns till skogsägare med mindre skogsinnehav men hög andel höga naturvärden. Därutöver är behovet stort av hantering av ersättningar till de fjällnära skogarna samt ersättning med anledning av artskydd i enlighet med miljöbalken och artskyddsförordningen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 1 100 000 000 kronor.

År 2019 avvecklades den utökade nyckelbiotopsinventeringen. Vänsterpartiet föreslår att den nationella nyckelbiotopsinventeringen återupptas för att stärka kunskapen om våra kvarvarande skyddsvärda skogar så att dessa kan identifieras och registreras. Det är av stor betydelse för att uppnå våra miljömål, värna hotade arter och stärka skogsägarnas kunskapsunderlag. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 50 000 000 kronor.

Den helt dominerande skogsbruksmetoden i Sverige är trakthyggesbruk, även kallat kalhyggesbruk, som har stor påverkan på bl.a. den biologiska mångfalden. Ett kalhyggesfritt skogsbruk bedrivs utan kalhyggen, och skogen har alltid ett trädsikt. En ökad andel kalhyggesfritt skogsbruk kan öka naturvärden, kulturvärden och sociala värden i skogslandskapet. För att stimulera att en ökad areal brukas med kalhyggesfria skogsbruksmetoder i stället för trakthyggesbruk vill vi införa ett omställningsstöd för markägaren eftersom omställningen kan vara förenad med ökade kostnader i övergången. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 50 000 000 kronor.

Anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. ökas med 40 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Det förebyggande arbetet för att minska riskerna för angrepp på tamdjur från rovdjur är av central betydelse. Angrepp från rovdjur orsakar stort lidande för de drabbade och påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva tamdjurshållning för den enskilde. Ett stärkt förebyggande arbete mot rovdjursangrepp förbättrar även acceptansen för våra rovdjur som har stor betydelse för ekosystemens funktion, och i förlängningen förbättrar det våra inhemska förutsättningar att lokalt producera livsmedel. För närvarande är det möjligt att få ersättning för materialkostnaden för rovdjursavvisande stängsel. Med vårt förslag införs statligt stöd även för arbetskostnaden vid införande av rovdjursavvisande stängsel samt ökade ekonomiska resurser för ersättning vid förlust av tamdjur på grund av rovdjursangrepp samt ersättningar för andra viltskador. Bristande förebyggande arbete mot viltskador kan leda till fler och mer omfattande skador med ekonomisk påverkan på näringsidkare på landsbygden. Livsmedelsförsörjningen kan även hotas i högre omfattning om lantbrukare inte känner sig trygga i att de får stöd för viltskador.

Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk ökas med sammantaget 90 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Vänsterpartiet föreslår en ökad satsning på Sveriges 3R-center för att minska djurförsöken. Regeringen har inte längre öronmärkt medel för denna satsning, vilket inneburit att verksamheten i betydande delar monterats ned. Vi ser i stället behov av att ytterligare utveckla verksamheten för att öka andelen djurfria försök. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 40 000 000 kronor.

Vänsterpartiet vill se försök med regionala center för fossilfritt producerade beredskapslivsmedel. Vi föreslår att en pilotstudie ska genomföras där naturbruksgymnasier testar att producera beredskapslivsmedel löpande på ett hållbart sätt baserat på de lokala kretsloppen. En fossil- och giftfri livsmedelsproduktion som bygger på inhemsk tillverkning av insatsmedel skulle dramatiskt minska importberoendet och därmed öka motståndskraften mot störningar. Vänsterpartiet föreslår att ekonomiska medel tillförs Jordbruksverket för att i samarbete med berörda myndigheter inleda en pilotstudie för regionala center för beredskapslivsmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 50 000 000 kronor.

Anslaget 1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 ökas med sammantaget 1 552 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

En miljöersättning bör införas för vallodling. Åtgärden stärker de ekonomiska förutsättningarna för jordbrukare med betande djur och stärker kolinlagringen i jordbruket. Miljöstödet stärker därmed klimatet och den biologiska mångfalden. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 150 000 000 kronor.

Det krävs ytterligare åtgärder för att minska övergödningen. Växtnäringsläckaget från land kommer huvudsakligen från jordbruket och avloppssektorn.

Vänsterpartiet vill stärka stödet till jordbruket för att använda stallgödsel mer effektivt i växtodlingen och därmed minska behovet av att importera konstgödsel. Östersjöcentrum har gjort en modelleringsstudie som visar att man kan minska övergödningen och näringsöverskotten i marken om växtnäringens utnyttjandet ökar. Stödet ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion som bygger på balans mellan antal djur och tillgänglig åkerareal, och som producerar en större andel av fodret lokalt, i syfte att optimera stallgödselhanteringen och därmed minska risken för växtnäring förluster. Stöd ska även kunna ges för investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt för kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare när det gäller hantering av växtnäringssämnen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 100 000 000 kronor.

Det ekologiska jordbruket har stora miljöfördelar eftersom kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel inte används. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av stödet för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion. Det stärker den nationella produktionen av ekologisk mat och främjar ett hållbart jordbruk med bevarad biologisk mångfald, starkt djurvälstånd och minskad spridning av kemikalier. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 200 000 000 kronor.

Många djur transporteras en gång i sitt liv och det är till slakt. Därför är satsningar på fler slakterier en del av svaret för att kunna korta djurtransporterna. Mindre svenska slakterier har det ofta tufft. Trycket att hålla nere priser på grund av import av billigt kött och konkurrens från stora slakterier är några faktorer. Genom att förbättra tillgången till lokala slakterier kan vi minska behovet av längre djurtransporter och stärka förutsättningarna för lokal produktion och förbättrad nationell självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel. För detta ändamål föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 35 000 000 kronor.

Många arter och livsmiljöer har minskat i jordbruket på grund av alltför monotona landskap. Det försvagar den biologiska mångfalden; bl.a. har pollinerande insekter, som är avgörande för en betydande del av våra livsmedelsgrödor, minskat kraftigt. I Jordbruksverkets förslag för reformperioden 2023–2027 ingick stöd för blommande slättbygder. Ett miljöstöd föreslogs för de jordbruk som vill få ekonomiskt stöd för att en viss enstaka procent av åkermarken sås med minst tre olika pollen- eller nektarrika örter. Varken gödsling eller växtskyddsmedel skulle tillåtas på arealen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 67 000 000 kronor.

Vänsterpartiet föreslår vidare en ökning av anslaget med 25 000 000 kronor för biopremier. Biopremier bör införas för att stödja dem som ställer om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel, som i nuläget generellt sett är dyrare än fossila, och för att de inte ska missgynnas ekonomiskt av en sådan omställning. Biopremien bör utformas som ett stöd per liter drivmedel.

Klimatförändringarna leder till förändrad nederbörd. Risken för skyfall ökar, samtidigt som längre perioder av torka blir vanligare. Detta kommer att

ställa andra krav än tidigare på jordbrukets vattenhantering, såsom diken, dränering, invallningar och bevattningssystem, och även beröra förhållandet till grundvatten och naturliga vattendrag. Ökade kostnader för jordbrukets vattenhantering är en konsekvens av ett förändrat klimat. Dagens vattenanläggningar inom jordbruket är ofta byggda för tidigare klimatförutsättningar. Vänsterpartiet vill därför införa ett statligt stöd för investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat och som därmed bidrar till att stärka vår självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel. När det gäller ekonomiskt stöd för att anlägga en bevattningsdamm är det i dag bara möjligt för lantbrukaren att få stöd för 30 procent av utgifterna. För att få fler att anlägga bevattningsdammar vill Vänsterpartiet att stöd ska ges för 50 procent av utgifterna. Stödet ska även omfatta s.k. agrivoltaiska system som integrerar solenergiproduktion med odling i jordbruket. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 100 000 000 kronor.

För att kunna vidta åtgärder som främjar produktion och förädling av växtbaserade livsmedel föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 75 000 000 kronor. Detta kan ske genom utveckling av nya livsmedel, nya odlingsmetoder och stärkt produktionsstöd för växtbaserade livsmedel. Ett förändrat klimat möjliggör även odling av nya grödor, och en mångfald av grödor minskar risker och jordbrukets sårbarhet. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel samt minskad köttkonsumtion har stor betydelse för klimatomställningen, och stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan genom stärkt nationell självförsörjningsgrad av dessa livsmedel.

Vänsterpartiet vill öka stödet i den strategiska planen för Sveriges jordbrukspolitik 2023–2027 för att anlägga och sköta våtmarker. För detta ändamål föreslås en ökning av anslaget med 300 000 000 kronor.

I dag täcker betesmarksersättningen endast en del av de merkostnader som det innebär för en lantbrukare att ha betesmark i hävd. Samtidigt fortsätter betesmarker att växa igen. Det är en stor förlust för den biologiska mångfalden och för en levande landsbygd, och det försämrar Sveriges livsmedelsproduktion. Vänsterpartiet anser att ersättningsnivån i Sveriges strategiska plan bör utökas så att full kostnadstäckning kan ges till lantbrukaren. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 500 000 000 kronor.

Anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet ökas med 85 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Det finns i dag stor efterfrågan på fler veterinärer. Veterinärbristen är så pass stor att djurvälrfärden inte kan upprätthållas, och veterinärer har vittnat om att djur avlivats för att det inte har funnits tillgång till vård. Det är också en fråga om att ha tillgång till jämlik vård i hela landet, vilket nu inte är fallet. Vänsterpartiet bedömer att antalet studieplatser på veterinärutbildningen i Uppsala behöver öka för att kunna möta det behov som finns och föreslår därför en ökning av anslaget för detta ändamål.

Sammantaget bör 3 007 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2025.

Regeringens hantering av ett tillkännagivande om landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad i samtliga medlemsstater

Riksdagen har i ett tillkännagivande uppmanat regeringen att verka inom EU för att landningsskyldigheten genomförs och följs i samtliga medlemsstater. Regeringen anför att en ny EU-förordning trädde i kraft i januari 2024 som bl.a. innebär att ett system där fångsten ombord övervakas med kameror och sensorer kommer att införas på fartyg med en total längd på 18 meter eller mer och där det finns hög risk för olovliga utkast. I och med att den nya förordningen har trätt i kraft kommer samtliga medlemsstater att genomföra förändringar av sin fiskerikontroll, vilket bl.a. innebär en striktare övervakning av att landningsskyldigheten följs. Regeringen redovisar vidare att utredningen En moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk har i uppdrag att bl.a. analysera och föreslå eventuella behov av ändringar i svensk lagstiftning till följd av det reviderade regelverket för fiskerikontroll. Därmed anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Vänsterpartiet anser dock inte att tillkännagivandet kan anses vara slutbehandlat eftersom det i dagsläget inte är möjligt att se resultatet av de nya regleringarna. Vilka ändringar som kommer att göras i svensk lagstiftning är inte heller känt. En granskning som stiftelsen BalticWaters har gjort visar på mycket stora problem med fusk inom det svenska fisket. Det handlar bl.a. om att en art rapporteras som en annan art och att fartygen rapporterar in mindre fångster än de faktiskt tar upp. EU-kommissionen genomförde 2022 en revision av Sveriges fiskerikontroller som också visade på allvarliga brister i vägning och registrering av de fångster som landas i Sverige samt att Sverige misslyckas med att följa de EU-regler som finns på området. De största problemen är kopplade till industrifisket. Problemen påtalades redan i en tidigare revisionsrapport 2014. Kommissionen kritiserar Sverige för att inte ta frågorna på allvar och anser att det krävs omedelbara åtgärder för att hantera bristerna. Inrapporterade fångster utgör underlag när Ices utfärdar råd om fiskekvoter, vilket innebär att felrapportering får allvarliga följd effekter eftersom beståndens storlek överskattas och kommande års fiskekvoter sätts för högt.

Vänsterpartiet har under flera år verkat för stärkt fiskeövervakning och bättre kunskapsunderlag när det gäller fiske och fiskbeståndens utveckling. Vi föreslår ökat anslag för fler kontroller för att beivra illegalt ålfiske samt fler fiskerikontroller av yrkesfisket i sin helhet. Sanktionsavgifterna för felrapportering av fångster är i dag mycket låga och står inte i proportion till värdet av fångsten, vilket inte ger incitament att följa reglerna. En vanlig bötessumma för felrapportering är 2 000 kronor, samtidigt som värdet av en fångst kan vara flera miljoner kronor. Även EU-kommissionen påtalar att det krävs kännbara åtgärder mot dem som bryter mot fiskereglerna. Vi anser att sanktionsavgifterna behöver höjas till en nivå som skapar incitament för fiskefartygen att följa reglerna. Vänsterpartiet anser alltså att en hel del arbete återstår innan det är säkerställt att landningsskyldigheten följs.

3. Statens budget inom utgiftsområde 23 (C)

Stina Larsson (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 21 697 804 000 kronor 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå som jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 23.

Centerpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2024/25:2962 av Muharrem Demirok m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 7 i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Centerpartiet presenterar i kommittémotion 2024/25:2153 av Helena Lindahl m.fl. När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill jag anföra följande.

Sverige är i behov av en stark vision för en ekonomi som återigen kan växa och där växande företag kan anställa fler. Där skolan och vidareutbildningen är så stark att den lyfter barn och ungdomar ur utanförskap och gör att deras kompetens kan bygga Sverige. Där klimatomställningen kan omfatta alla, på sjysta villkor, och är en konkurrensfördel för innovativa gröna företag som får grön el. Där grundläggande samhällsservice och infrastruktur fungerar i hela landet. Ett Sverige som funkar.

I stället står svensk ekonomi inför 2025 med tre allvarliga kriser. Den första, arbetslöshetskrisen, är resultatet av passivitet och kontraproduktiv politik. Den andra, krisen för klimatomställningen och elektrifieringen, har regeringen på två år skapat helt själv genom undermålig politik. Den tredje krisen, den samhällsfarliga kriminaliteten – i synnerhet bland unga – fortsätter oförminskat trots ihärdiga löften om att lösa den, eftersom politiken är halv och haltande. Samtidigt ser vi att en stor orättvisa just nu splittrar vårt land. I Sveriges glesbygd och på dess landsbygd, där skattetrycket är som allra störst, fungerar infrastruktur, vård, skola och omsorg som allra sämst.

Det är genom kloka reformer, inte populism, som svensk ekonomi har tagit sig igenom tidigare kriser. Men det kräver att det finns någon kraft inom politiken som står upp för grundläggande principer som att det ska löna sig att arbeta, att skola och utbildning är grunden för välbefinnande i hela landet, att vi inte kan börja öka utsläppen om vi ska kunna förhindra en klimatkatastrof och att företagen är vår tillväxtmotor. Centerpartiet tar upp stafettpippen från tidigare framgångsrika ekonomiska reformer för att föra in dessa perspektiv i debatten igen.

De gröna och blå näringarna är avgörande för att hela Sverige ska leva och växa. De producerar klimatsmart energi, högklassiga livsmedel och råvaror, öppna landskap samt jobb och tillväxt i såväl den egna som kringliggande branscher. För att näringarna ska nå sin fulla potential behöver deras konkurrenskraft stärkas. De behöver även rustas för att klara ett oroligare säkerhetspolitiskt läge och tilltagande klimatförändringar.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet ökas med 15 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Veterinärbristen för lantbrukets djur och stora djur har blivit alltmer akut, särskilt i glesbygdsområden. Den nya och växande marknaden för smådjurskliniker har inneburit en ännu högre konkurrens om de befintliga veterinärerna. Det har i sin tur inte underlättats av att det funnits stora brister inom distriktsveterinärerna, som ska säkerställa veterinär service i hela landet. Detta gör att djurvälståndet riskeras, med stora påfrestningar på djurägaren och de verksamheter som är beroende av tillgänglig veterinärtillsyn. Centerpartiet gör därför en satsning för att stärka upp de akuta brister som finns här och nu, men på sikt krävs ytterligare strukturella åtgärder.

För att säkerställa bättre beredskap för smittsamma djursjukdomar såsom svinpest ökas anslaget 1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar med 15 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. ökas med 10 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för att stärka rovdjursförvaltningen.

Anslaget 1:12 nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 ökas med 250 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Satsningen görs för att stärka lantbrukares konkurrenskraft i hela landet genom att påtagligt höja kompensationsersättningen till stödområdena.

Vidare ökas anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet med 50 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Den svenska beredskapen inom livsmedelssektorn behöver omgående stärkas, och Centerpartiet satsar därför extra medel för att stärka förmågan i det civila försvaret och särskilt för att bygga upp beredskapslager.

Sammantaget bör 340 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2025.

Regeringens hantering av ett tillkännagivande om landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad i samtliga medlemsstater

Utredningen En moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk har ännu inte beretts och lett till några förslag. Tillkännagivandet kan inte anses vara avslutat förrän vi har tagit del av de färdiga förslagen. Mot denna bakgrund anser jag och mitt parti att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat.

Regeringens hantering av ett tillkännagivande om en översyn av skogspolitiken i förhållande till bioekonomins roll

Utredningen En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs ska presentera sitt delbetänkande vid årsskiftet. Samtidigt jobbar Miljömålsberedningen med liknande frågeställningar om tillväxt i skogen för en ökad kolsänka, och uppdraget ska redovisas i februari 2025. Tillkännagivandet kan inte anses vara avslutat förrän vi har tagit del av de färdiga förslagen. Mot denna bakgrund anser jag och mitt parti att tillkännagivandet inte kan anses slutbehandlat.

4. Statens budget inom utgiftsområde 23 (MP)

Emma Nohrén (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 21 697 804 000 kronor 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 23.

Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2024/25:3220 av Amanda Lind m.fl. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 8 i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Miljöpartiet presenterar i parti- och kommittémotionerna 2024/25:2613 yrkandena 163, 165, 169 och 170, 2024/25:2627 yrkandena 26 och 31, 2024/25:3037 yrkande 46 i denna del, 2024/25:3046, 2024/25:3071 yrkandena 7, 8 och 16 samt 2024/25:3218 yrkandena 1 och 2. När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill jag anföra följande.

Vi befinner oss i en tid med stora samhällsutmaningar. Klimatförändringar och kraftig förlust av biologisk mångfald skakar grundförutsättningarna för trygghet, frihet och ekonomisk utveckling. Sverige befinner sig i ett svårt läge i en orolig omvärld. Rysslands brutala anfallskrig mot Ukraina har kastat Europa och Sverige in i en kostnadskris som drabbar hushållen, företagen och välfärden. Det är en tid som kräver en kraftfull ekonomisk politik och ett tydligt klimatpolitiskt ledarskap. I stället för att satsa på morgondagens lösningar backar regeringen in i framtiden med en politik som är kortsiktig och otillräcklig för att möta de utmaningar vi står inför. Miljöpartiet visar i sitt budgetförslag att en annan väg är möjlig – en väg som tryggar välfärden och accelererar den gröna omställningen.

Att regeringen och Sverigedemokraterna inte satsar mer på välfärden innebär de facto att man tvingar fram besparingar och skattehöjningar i kommuner och regioner. Vi ser redan nu hur det varslas sjuksköterskor samtidigt

som vårddköerna är allt för långa. Denna nedskärningspolitik kommer att slå hårdast mot de som befinner sig i ett tufft ekonomiskt läge och som är i störst behov av välfärdstjänster, men i förlängningen kommer vi alla att drabbas. Lärarna i skolan, sjuksköterskorna i vården, vårdbiträderna i omsorgen – det är deras arbete som Sverigedemokraterna och regeringen nu gör svårare.

Att leda den gröna omställningen och investera i den infrastruktur och den teknik som kommer att ligga till grund för Sveriges framtida välstånd kommer att leda till en mängd konkurrensfördelar för svenska löntagare och företag. Om vi inte investerar riskerar vi inte bara att inte uppnå klimatmålen utan också att vi hamnar på efterkälken i den gröna industriomställning som nu börjar ta fart i omvärlden. För att Sverige ska ta till vara den möjlighet som den gröna omställningen erbjuder måste den vara rättvis och bygga ett samhälle som håller ihop, ett samhälle som är till för alla – inte bara för några få.

Jordbruket, skogsbruket, vattenbruket och fisket behövs för en hållbar försörjning av livsmedel, material och energi och för omställningen till en fossilfri ekonomi. De gröna näringarna är en central del av samhällsekonomin och är avgörande för en levande landsbygd. Samtidigt brådskar omställningen mot ekologisk, långsiktig hållbarhet och en samhällsekonomi som ryms inom planetens gränser, också inom de gröna näringarna. Havens och skogarnas ekosystem är på många sätt i kris, det sker ett överutnyttjande av naturresurserna och bristerna i miljöhänsyn är mycket omfattande och snarare regel än undantag. Det behövs en genomgripande omställning mot hållbara, naturnära brukningsmetoder inom skogsbruket och småskalighet och skonsamma metoder inom fisket. Ekosystemens livskraft måste få sätta ramarna.

Miljöpartiet vill öka självförsörjningen av svenskproducerade livsmedel, av baslivsmedel och av grönsaker, frukt och andra vegetabilier. Samtidigt behövs omfattande satsningar på miljöåtgärder inom jordbruket, stärkt biologisk mångfald i hela landet och åtgärder för att öka kolinlagringen och markens bördighet. Det behövs ett utvidgat synsätt på vad marken ska producera per hektar utöver livsmedel, där olika ekosystemtjänster som rent vatten, bördiga jordar och artmångfald måste räknas in.

Miljöpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen ökas med 275 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har upprepade gånger kritiserat vad de konstaterar är ett marknadsmisslyckande i skogen. Myndigheterna pekar på bristen på oberoende rådgivning för skogsägare och behovet av incitament att ställa om till hyggesfritt, och understryker vikten av nya affärsmodeller där skogens olika nyttor prissätts. Aktörer som anlitas för skogsrådgivning är nästan alltid organisationer som också jobbar med att köpa in virke till skogsindustrin. Råden från dessa virkesköpare utgår främst från vad som snabbast och billigast ger virke till industrin. Klimatanpassning av skogsbruket är centralt för att förebygga exempelvis torka, skogsbränder och översvämningar men också för att bättre kunna hantera klimatförändringarnas effekter och

förbättra återväxten. Hyggesfria metoder har stora fördelar både ur ett klimat- anpassningsperspektiv och för stärkt kolinlagring och främjad biologisk mångfald. Miljöpartiet vill därför satsa på en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att de ska arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggesfria metoder, och Miljöpartiet avsätter 100 000 000 kronor till anslaget för ändamålet.

Det är nödvändigt att det görs en satsning på en systematisk, nationell skogsinventering, som ett kunskapsstöd till skogsägarna och ett viktigt verktyg för landskapsplanering. Både fysisk inventering och fjärranalysmetoder kommer att krävas. Befintliga naturvärden i en mängd skyddade områden behöver bevaras och stärkas genom utökad skötsel, annars riskerar dessa att gå förlorade. Även Skogsstyrelsens tillsynsarbete behöver utökas för att säkra att värdefulla skogar bevaras och inte avverkas. Miljöpartiet satsar därför 40 000 000 kronor inom ramen för detta anslag (se även satsningen för samma ändamål under anslaget 1:2).

De kvarvarande resterna naturskogar med höga naturvärden i hela landet måste bevaras och skyddas. Naturen måste sätta ramarna för nyttjandet av skogen. Skogsstyrelsen måste ha tillräckliga resurser för att betala ut ersättningar till skogsägare för skydd av den fjällnära skogen, men även för andra skogar i hela landet. Skogsägare ska inte behöva vänta i årtal på besked och utbetalning av pengar; det måste finnas tillräckligt mycket pengar i budgeten. Därför måste anslagen till Skogsstyrelsen öka. Vidare är skötseln eftersatt och resurserna för detta behöver därför öka. Miljöpartiet vill därför satsa 100 000 000 kronor inom anslag 1:1 för arbete med områdesskydd.

Det behöver avsättas resurser för att analysera rättsutvecklingen på miljöområdet och för att analysera och anpassa svensk lagstiftning efter den rättsutveckling som sker på EU-nivå inom klimat, natur och miljö. Miljöpartiet satsar därför 21 000 000 kronor för ändamålet inom anslaget.

Tidigare års satsningar på gröna jobb i skogen har varit framgångsrika både för den nytta som uppnåtts i skogen och för att skapa jobb på landsbygden och sänka tröskeln till ett nytt jobb för exempelvis nyanlända. Miljöpartiet vill lägga tillbaka de budgetmedel som regeringen tagit bort och satsar 14 000 000 kronor inom ramen för anslaget för detta ändamål (se även satsningen för samma ändamål under anslaget 1:2).

Anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket ökas med 1 406 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Ett skogsbruk i samklang med ekosystemen kräver en bred övergång till naturnära och hyggesfria skogsbruksmetoder, vilket kräver utveckling av nya affärsmodeller, ökad rådgivning och stöd till skogsbrukarna. Miljöpartiet vill införa ett omställningsstöd riktad till enskilda skogsägare för övergång till hyggesfria brukningsmetoder och satsar 200 000 000 kronor för ändamålet.

Det behövs ett förmånligt statligt skogslån för att underlätta övergången till hyggesfria skogsbruksmetoder. Lånet ska erbjudas markägare som vill ställa om till naturnära skogsbruk, men som av ekonomiska skäl inte kan avstå från en slutavverkning. Det kan handla om en skogsägare som behöver lösa ut en

släkting i samband med ett arvskifte eller som har investerat i dyra åtgärder som markbearbetning och plantering och därför inte kan avstå intäkten från en slutavverkning. Miljöpartiet satsar därför 10 000 000 kronor inom anslaget för införandet av statliga skogslån.

Även inom ramen för detta anslag satsar Miljöpartiet på systematisk kunskapsutbyggnad om biologisk mångfald i hela skogslandskapet, inventering och utökad tillsyn och avsätter 85 000 000 kronor (se också satsningen för samma ändamål under anslaget 1:1).

Vidare satsar Miljöpartiet 1 046 000 000 kronor inom ramen för detta anslag för skötselåtgärder och ersättningar till markägare för skydd av skog (jfr motiveringen under anslaget 1:1 när det gäller bevarande av naturskogar, ersättningar för skydd av fjällnära skog och skötselåtgärder).

Miljöpartiet satsar även inom detta anslag på naturnära jobb och avsätter 62 000 000 kronor för detta (se också satsningen under anslaget 1:1 för samma ändamål).

3 000 000 kronor av Miljöpartiets ökning av anslaget ska användas för arbete kopplat till det föreslagna nya anslaget Kompetensutvecklingscheck för hyggesfritt till skogsentreprenörer (se nedan om detta nya anslag). Vidare öronmärker Miljöpartiet 30 000 000 kronor inom ramen för anslaget för områdesskydd och kunskapsutbyggnad om biologisk mångfald för att kartlägga och bevara tätortsnära skogar med höga sociala och kulturella värden.

Anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt ökas med 2 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet ökas med 82 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Sverige har i dag ett skriande behov av veterinärer, och utan tillräckligt många veterinärer är det i praktiken omöjligt att upprätthålla ett starkt djurskydd. Satsningen är i linje med Jordbruksverkets bedömning av behovet av förstärkning av anslaget.

Anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder ökas med 4 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Anslaget 1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar ökas med 59 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Miljöpartiet ser ett behov av en utökad satsning på att bekämpa smittsamma djursjukdomar såsom afrikansk svinpest som, utöver att orsaka stort lidande för djuren, även orsakar mycket höga kostnader för samhället. Miljöpartiet vill därmed tillmötesgå den budgetnivå som Jordbruksverket har äskat om till regeringen.

Anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. ökas med 15 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag eftersom nivåerna för ersättning till lantbrukare och djurhållare som drabbas av rovdjursangrepp behöver öka.

Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk ökas med 65 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Det svenska lantbruket måste framtidssäkras. Motståndskraften och beredskapen mot kriser i omvärlden och behovet av klimatanpassning måste öka på gårdsnivå, samtidigt som vi måste säkra att en ny generation lantbrukare kliver

in och utvecklar den svenska livsmedelsproduktionen. Det behövs utökad rådgivning och utbildningsprogram för att fler lantbrukare ska få de kunskaper som krävs om hur beredskapen kan stärkas och hur jordbruket ska förhålla sig till ett förändrat klimat. Likaså behövs kunskapssatsningar på integreringen av regenerativa jordbruksmetoder och ökade kunskaper om klimatvinsterna med ekologisk produktion, sett till den lägre kvävetillförseln och avsaknaden av nyproducerat reaktivt kväve som insatsmedel. Det är också viktigt att rådgivning och kompetensutveckling finns tillgängligt i hela Sverige och att det finns sakkunskap inom alla geografiska områden, eftersom jordbrukets förutsättningar skiljer sig åt från plats till plats. Miljöpartiet vill därför genomföra en satsning på kompetensutveckling och rådgivning. En del i en sådan satsning är att införa en rådgivningscheck som lantbrukare kan använda för rådgivning och konsulttjänster för att ställa om och utveckla sin verksamhet. Miljöpartiet avsätter därför medel inom anslaget för detta ändamål.

Ett problem som följer med den ökande storleksrationaliseringen är att den byråkratiska bördan är tung för små och mellanstora gårdar, medan större enheter har bättre ekonomiska förutsättningar att köpa in administrativa resurser. Miljöpartiet vill främja småskaligt jordbruk och livsmedelsförädling genom minskat regelkrångel och rimliga avgifter. Hinder måste undanröjas för småskaliga livsmedelsföretag inom exempelvis mejeri, chark och slakt, som ständigt stängas mot regler anpassade för storskalig industri. Enligt Lantbrukarnas Riksförbund har lantbrukare i sitt arbete koppling till upp till 15 myndigheter, där bristfällig samordning mellan myndigheter lätt går ut över servicen och lantbrukarens förutsättningar att följa regler på rätt sätt. Bonden ska kunna ägna sig åt att vara bonde, inte administratör, jurist eller företagsekonom. Miljöpartiet vill därför ge relevanta myndigheter i uppgift att samordna administrativt och juridiskt rådgivande service gentemot den enskilda lantbrukaren i en s.k. one-stop shop för att underlätta den enskilda lantbrukarens kontakt med myndigheter. Miljöpartiet avsätter därför 5 000 000 kronor inom anslaget för att samordna och inrätta en sådan funktion.

Miljöpartiet stärker också anslaget med 10 000 000 kronor för att möjliggöra ett utökat arbete med civilt försvar och beredskap.

Vidare anser Miljöpartiet att Sverige behöver utarbeta en nationell plan för en övergång till djurförsöksfri forskning för att leva upp till EU:s mål om att ersätta djurförsök. Det är angeläget att Sveriges 3R-center, kompetenscentret för att ersätta, minska och förfina djurförsök (reduce, replace, refine), får fortsatt och stärkt finansiering via Jordbruksverkets ramanslag. Miljöpartiet avsätter därför 20 000 000 kronor för detta ändamål.

Anslaget 1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 ökas med 965 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Ekologiskt jordbruk är på många sätt en spjutspets för ökad hållbarhet inom jordbruket. Ekologiskt jordbruk bidrar till en mängd ekosystemtjänster, använder inga naturfrämmande bekämpningsmedel och minskar därmed

belastningen av gifter i mark och dricksvattenresurser. Miljöpartiet ökar därför stödnivåerna till ekologiskt jordbruk med 200 000 000 kronor inom ramen för anslaget.

Vidare ökar Miljöpartiet stödet till jordbruket för förebyggande klimat-anpassningsåtgärder. Mitt parti och jag vill dels höja nivån i investeringsstöden för förebyggande åtgärder som anläggande av våtmarker, täckdikning och bevattningsdammar, dels säkra att det finns tillgång på lokala vattenrådgivare som kan hjälpa lantbrukare genom hela processen med att stärka vattenförsörjningen. Inom anslaget avsätter Miljöpartiet därför 50 000 000 kronor för ökade nivåer i investeringsstödet och 50 000 000 kronor för rådgivning om klimatanpassningsåtgärder.

Det svenska lantbruket måste framtidssäkras och det behövs därför bl.a. riktade åtgärder som riktar sig till unga, både för att underlätta ägarskiftet och uppstarter och för att fler ungdomar ska välja ett yrke inom lantbruket. Relevanta myndigheter bör också få i uppdrag att ta fram ett kompetensutvecklings- och rådgivningspaket riktat till unga eller nya lantbrukare. Miljöpartiet satsar därför på kompetensutveckling, rådgivning och utbildning riktat till unga och avsätter 30 000 000 kronor inom anslaget för detta ändamål.

Självförsörjningen av livsmedel behöver öka och det behövs bl.a. ökat stöd till grönsaks- och trädgårdsodlingen och ökat stöd för odling av baljväxter. Lantbrukarnas Riksförbund konstaterar att det finns en stor potential för ökad odling av proteingrödor i Sverige. För att möta den ökade efterfrågan på livsmedel av växtbaserat protein kan det behövas ytterligare 8 000–12 000 hektar 2030. Enligt Jordbruksverket finns den arealen tillgänglig. Samtidigt finns det mycket som står i vägen för att bönder ska kunna satsa på produktion av proteingrödor. Exempelvis är avsaknaden av svenska förädlingsanläggningar ett problem. Så länge det inte finns förädlingsanläggningar är det svårt att få upp odlingsvolymerna, och utan att det tillhandahålls stora odlingsvolymerna är det inte lönsamt att investera i inhemska anläggningar. Inom ramen för anslaget vill Miljöpartiet därför öka satsningarna på grönsaks- och trädgårdsodling med 30 000 000 kronor och med 50 000 000 kronor för proteingrödor.

Vallodling genererar många ekosystemtjänster bl.a. ökad kolinlagring och bättre markhälsa. Miljöpartiet satsar därför 240 000 000 kronor inom ramen för anslaget för stöd till vallodling. Vidare ökar Miljöpartiet stödet till blommande fältkanter med 15 000 000 kronor.

Naturbetesmarkerna har en avgörande roll för att nå miljömålen för kulturlandskapet. Hävden av naturbetesmarker behöver stöttas och för att bibehålla och öka i omfattning behöver stödnivåerna ökas till full kostnadstäckning. Dessutom behöver markägare få ökad rådgivning och hjälp när det gäller naturbetesmarkerna. Vidare spelar fäbodbruken en otroligt viktig roll för att bevara den genetiska mångfalden hos lantraser, för bevarad hävd och för den starka kulturella traditionen. Miljöpartiet satsar därför 200 000 000 kronor på ökade stödnivåer och stärkt rådgivning till markägare.

Mitt parti och jag vill öka antalet djur som får gå ute på bete i större utsträckning än vad som följer av minimikraven för bete. Därför vill Miljöpartiet också införa en särskild djurvälståndssättning för ökat bete som stöttar lantbrukare som ökar betet utöver vad lagstiftningen kräver, som låter djuren gå på gräsmark vid utevistelse och som låter djuren röra sig fritt i sina naturliga gångarter. Miljöpartiet satsar därför 100 000 000 kronor inom ramen för anslaget för detta ändamål.

Anslaget 1:14 Livsmedelsverket ökas med 70 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Miljöpartiet vill göra en satsning för ökad beredskap för olika typer av samhällskriser med inriktning på livsmedels- och dricksvattenförsörjning. Satsningen inbegriper investeringsprogram för stärkt dricksvattenförsörjning där medel kan sökas för ökad lagerhållning och andra robusthetshöjande åtgärder för ökad kommunal och regional försörjningsförmåga. Vidare innefattar satsningen nya uppgifter på dricksvattenområdet som en råvattendatabas och kontinuerliga analyser av skadliga ämnen som PFAS i livsmedel.

I den extra satsningen på anslaget ingår en förstärkning av arbetet mot matsvinn och för hållbar livsmedelskonsumtion. Matsvinn utgör en betydande källa till utsläpp av växthusgaser, negativ miljöbelastning och slöseri med resurser. Globalt räknar man med att 8–10 procent av alla utsläpp kan härledas till matsvinn. Livsmedelsverket ansvarar för arbetet mot matsvinn, men anslaget har legat stilla under många år. Miljöpartiet öronmärker därför 12 000 000 kronor inom anslaget för detta ändamål.

Anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket ökas med 15 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för att stärka försöks- och utvecklingsverksamheten inom ramen för miljömålen.

Anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m. ökas med 72 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Sametinget behöver förstärkta medel för att göra det möjligt att ta fram handlingsplaner för klimatanpassning av rennäringen.

Med inspiration av stadsmiljöavtalen vill Miljöpartiet införa ett nytt anslag kallat Landsbygdsmiljöavtal som tillförs 300 000 000 kronor för att förbättra tillgången till service och hållbar mobilitet på Sveriges landsbygd. Ett landsbygdsmiljöavtal innebär kontrakt mellan staten, landsbygdskommuner, regioner och privata aktörer för att skapa bättre alternativ för hållbart resande och minska transportbehovet på landsbygden. Landsbygdsmiljöavtal kan bl.a. innebära satsningar på kollektivtrafik i glesbygd, grannskapskontor, förstärkt digital tillgänglighet, bibehållen eller förbättrad lokal service, bättre förutsättningar för cykelpendling och smarta mobilitetslösningar inklusive anropsstyrd kollektivtrafik.

Miljöpartiet vill också införa ett nytt anslag kallat Kompetensutvecklingscheck för hyggesfritt till skogsentreprenörer som tillförs 2 880 000 kronor. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har föreslagit att regeringen ska erbjuda ett temporärt ekonomiskt bidrag, en kompetensutvecklingscheck, till enskilda

skogsentreprenörer för att de ska kunna utveckla sin kompetens inom hyggesfritt skogsbruk. Kompetensutvecklingschecken ska kunna sökas under en femårsperiod. Enligt förslaget ska Skogsstyrelsen få i uppdrag att i samverkan med andra aktörer ta fram ett kurspaket och kursmaterial för hyggesfritt skogsbruk som olika utbildare kan använda fritt. Miljöpartiet anser att myndigheternas förslag är en viktig pusselbit i övergången till skonsamma och hyggesfria skogsbruksmetoder och att det därför bör genomföras.

Vidare vill Miljöpartiet införa ett nytt anslag kallat Vattenåtgärder och investeringar i VA som tillförs 350 000 000 kronor. Det behövs en omfattande satsning för att stärka vattenarbetet i hela landet. Behoven av ökade investeringar och reinvesteringar i va-nätet är mycket omfattande. Det krävs satsningar på avancerad rening som fångar upp miljögifter och läkemedelsrester, och på många håll är problemen med PFAS-föreningar mycket omfattande. Många kommuner kan inte på egen hand förväntas klara av de investeringar och reinvesteringar i gamla ledningsnät som krävs för att klara utmaningarna, utan statligt stöd kommer att vara nödvändigt. Utmaningarna är särskilt stora i många landsbygdskommuner. Miljöpartiet vill därför göra en särskild satsning på olika typer av vattenåtgärder.

Slutligen vill Miljöpartiet införa ett nytt anslag kallat Stöd till kommunsektorn för ekologiska livsmedel, som tillförs 50 000 000 kronor. Offentliga upphandlare står för en stor del av konsumtionen av ekologiska och kravmärkta svenska livsmedel, och utgör därför en viktig källa till stabila inkomster för Sveriges ekologiska producenter. Tyvärr ser vi att ett ökande antal kommuner överger sina mål om inköp av ekologiska produkter inom den offentliga upphandlingen, och många är oroade över att behöva göra det framöver till följd av det höjda kostnadsläget och den ansträngda ekonomin. Därmed är även det nationella målet om 60 procent ekologisk upphandling till 2030 i fara. För att möjliggöra för kommuner och regioner att hålla fast vid sina ekomål och fortsätta att stödja svensk ekologisk produktion bör kommunerna få ökade ekonomiska resurser.

Sammantaget bör 3 732 880 000 kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2025.

När det gäller nedanstående anslag föreslår Miljöpartiet inte några förändringar av anslagsnivåerna i förhållande till regeringens förslag. Jag och mitt parti vill dock anföra följande om fördelningen inom ramen för respektive anslag.

I fråga om anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor vill Miljöpartiet se en annan fördelning inom ramen för anslaget och anser att 15 000 000 kronor av anslaget ska gå till att främja ekologiska bruksmetoder. Vidare anser Miljöpartiet att 30 000 000 kronor av anslaget ska avsättas till Eldrimner, det nationella resurscentret för småskalig livsmedelsförädling, så att centret får ett varaktigt och långsiktigt stöd för sin verksamhet. Eldrimner är en viktig motor och pusselbit i arbetet för en levande landsbygd, stärkt lokal förädling och livskraftiga jordbruks- och livsmedelsföretag i hela landet.

Inom ramen för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur vill Miljöpartiet att 400 000 000 kronor av det nationella stödet öronmärks för norrländska jordbrukare.

För att garantera en tillräcklig och långsiktig finansiering av Artdatabanken vid SLU vill Miljöpartiet se ett nytt anslagsvillkor för anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet som gör att Artdatabanken garanteras en årlig finansiering med 100 000 000 kronor.

Regeringens hantering av ett tillkännagivande om landningsskyldighetens genomförande och efterlevnad i samtliga medlemsstater

Fiskerikontrollförordningen har relativt nyligen trätt i kraft och vi har ännu inte sett hur den kommer att tillämpas i praktiken. Det kommer dessutom fortfarande rapporter om bristande regelefterlevnad. Mot denna bakgrund anser jag och mitt parti att tillkännagivandet ännu inte kan anses slutbehandlat.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2024/25:1 Budgetpropositionen för 2025 utgiftsområde 23:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2025 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:1939 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2024/25:2153 av Helena Lindahl m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabellen i motionen.

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

163. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett omställningsstöd till skogsägare som vill ställa om till hyggesfria metoder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
165. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla stöd och rådgivning avseende klimatanpassningsåtgärder till skogsägare och tillkännager detta för regeringen.
169. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skogslån för övergången till hyggesfria brukningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.
170. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att öka sin rådgivande verksamhet och stimulera övergången till mer hyggesfria brukningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggesfria metoder och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra tillgången till lokala vattenrådgivare för att hjälpa lantbrukare genom hela processen med att stärka vattenförsörjningen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3037 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

- 46.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja hyggesfria skogsbruksmetoder och att gödning av skogsmarker bör minimeras för att minska urlakningen från skogsbruket och effekterna av övergödningen och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att främja hyggesfria skogsbruksmetoder.

2024/25:3046 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2024/25:3071 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en rådgivningscheck som lantbrukare kan använda för rådgivning och/eller konsulttjänster för att ställa om och utveckla sin verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram ett kompetensutvecklings- och rådgivningspaket riktat till unga och/eller nya lantbrukare och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter i uppgift att samordna samtliga relevanta myndigheters administrativa och juridiskt rådgivande service gentemot den enskilda lantbrukaren i en s.k. one-stop shop och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabellen i motionen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja jordbruket i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3218 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett statligt skogslån för att underlätta övergången till hyggesfritt skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att utöka sin oberoende rådgivning till skogsägare och att arbeta med uppsökande rådgivning och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2025 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
1:1 Skogsstyrelsen	584 367	±0	40 000	±0	275 000
1:2 Insatser för skogsbruket	594 373	±0	1 200 000	±0	1 406 000
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	227 537	±0	±0	±0	2 000
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	156 088	±0	±0	15 000	82 000
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	15 000	±0	±0	4 000
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	133 349	±0	±0	15 000	59 000
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	67 778	±0	40 000	10 000	15 000
1:8 Statens jordbruksverk	860 851	±0	90 000	±0	65 000
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	21 000	±0	±0	±0	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	7 661 258	±0	±0	±0	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	169 000	±0	±0	±0	±0
1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	2 230 300	±0	1 552 000	250 000	965 000
1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027	1 942 500	±0	±0	±0	±0
1:14 Livsmedelsverket	527 849	±0	±0	±0	70 000
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	246 160	±0	±0	±0	±0
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	57 413	±0	±0	±0	±0
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 198 387	130 000	±0	±0	±0
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	773 062	±0	±0	±0	±0
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	34 830	±0	±0	±0	15 000

1:20	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0	±0	±0	±0
1:21	Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0	±0	±0	±0
1:22	Främjande av rennäringsen m.m.	135 915	±0	±0	±0	72 000
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	2 342 374	±0	85 000	±0	±0
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	818 664	±0	±0	±0	±0
1:25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0	±0	±0	±0
1:26	Slakterikontroll	165 137	±0	±0	±0	±0
1:27	Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	356 000	10 000	±0	50 000	±0
1:28	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	96 857	±0	±0	±0	±0
1:29	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	260 000	±0	±0	±0	±0
Förslag till anslag utöver regeringens förslag						
99:1	Landsbygds miljöavtal	±0	±0	±0	±0	300 000
99:2	Kompetensutvecklingscheck för hyggesfritt till skogsentreprenörer	±0	±0	±0	±0	2 880
99:3	Vattenåtgärder och investeringar i VA	±0	±0	±0	±0	350 000
99:4	Stöd till kommunsektorn för ekologiska livsmedel	±0	±0	±0	±0	50 000
Summa anslag inom utgiftsområdet		21 697 804	155 000	3 007 000	340 000	3 732 880

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2025 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Ramanslag	Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod	
1:2	Insatser för skogsbruket	110 000	2026–2028
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	80 000	2026–2027
1:12	Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	3 200 000	2026–2029
1:13	Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027	2 791 500	2026–2029
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 600 000	2026–2031
1:27	Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	1 200 000	2026–2028
1:28	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	305 000	2026–2029
1:29	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	340 000	2026–2029
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet		9 626 500	